

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2022

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2022

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL

privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)

Evoluția istorică a Moldovei din antichitate până în epoca modernă în contextul civilizației europene. Basarabia în cadrul Imperiului Rus. Sinteza academică, studii, documente și materiale didactice. Partea I

Prioritatea Strategică Provocări societale

Cifra proiectului: 20.80009.0807.36

Conducătorul proiectului

dr.hab. Igor CERETEU

Directorul organizației

dr.hab. Gheorghe COJOCARU

Consiliul științific/Senatul

dr. Silvia CORLĂTEANU

Chișinău 2022

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Odată cu proclamarea independenței Republicii Moldova la 27 august 1991 a urmat un proces îndelungat de transformări, care continuă și în prezent. Au fost implementate reforme în domeniile social-economic, politic, cultural etc. Știința și învățământul, domenii importante ale societății contemporane, necesită o transformare fundamentală, deoarece acestea au fost afectate de sistemul precedent. Știința istorică a fost distorsionată prin elaborarea de lucrări, pretinse științifice, conținutul cărora nu are argumentare documentară. Istoria a fost pusă în serviciul politicii, ideologizată excesiv. Deși, au trecut peste 30 de ani de la proclamarea independenței de stat a Republicii Moldova societatea și-a conservat mentalitatea prin mijlocirea mass-mediei, care promovează o politică antinațională, în special posturile de TV rusești. Datorită acestor împrejurări, moștenite din trecutul sovietic și perpetuate până în prezent există puternice reminiscențe în ceea ce privește identitatea națională a românilor basarabeni. În vederea înlăturării acestora istoricii din Republica Moldova au elaborat numeroase lucrări științifice despre trecutul acestei regiuni, însă o lucrare de sinteză privind istoria Țării Moldovei și Basarabiei nu a fost elaborată până în prezent. În urma unor discuții îndelungate și constructive, cercetătorii de la Institutul de Istorie în colaborare cu istoricii de la Universitatea de Stat din Moldova în 2020 au început lucrul asupra unui tratat de istorie a Moldovei și Basarabiei din cele mai vechi timpuri până la începutul secolului XX. Astfel, s-a ajuns la concluzia ca în cadrul acestui proiect să se elaboreze două volume în care să fie abordată istoria spațiului carpato-nistean din antichitate până la 1859, iar în volumul doi istoria Basarabiei în perioada țaristă (1812-1917). Pe parcursul realizării proiectului din cadrul Programului de stat 2020-2023, eforturile cercetătorilor s-au soldat cu editarea a numeroase monografii, studii și materiale istorice, care în totalitatea lor, au creat o bază temeinică pentru regândirea evoluției istorice a spațiului geografic în care s-a constituit și a evoluat de-a lungul secolelor poporul nostru. O abordare istorică obiectivă, bazată pe surse documentare, valorificate de cercetătorii din Republica Moldova, România, Rusia, Ucraina, Polonia este necesară societății noastre pentru a exclude din discursul istoric falsurile promovate de unii lideri politici și prețiși cercetători științifici, care lansează diferite ipoteze inventate despre originea românilor de la est de Carpați, despre limba și identitatea națională a populației din acest spațiu. Întru înlăturarea acestor falsuri și abordări tendențioase, cercetătorii de la Institutul de Istorie (Universitatea de Stat din Moldova) s-au implicat prin prezentul proiect la explicarea și argumentarea adevărului istoric. În a treia etapă de realizare a proiectului (2022) ne-am propus **scopul** de a desfășura activități de cercetare și documentare în arhive și biblioteci din Republica Moldova și de peste hotare; definitivarea compartimentelor la volumele de sinteză; elaborarea crestomațiilor la istoria medievală și modernă pentru învățământul preuniversitar. În paralel cu elaborarea compartimentelor la volumele de sinteză, ne-am propus scrierea și editarea de lucrări complementare, care să contribuie la o mai bună desfășurare a activității de cercetare în cadrul proiectului. De asemenea, în vederea unei mai bune argumentări a conceptelor istorice se elaborează culegeri de documente și materialele didactice.

2. Obiectivele etapei anuale

Proiectul se va desfășura în perioada 2020-2023 și conține patru etape. **Obiectivele** prevăzute pentru a treia etapă (anul 2022) sunt următoarele:

Volumul de sinteză: *Evoluția istorică a Moldovei din antichitate până în epoca modernă în contextul civilizației europene.*

1. continuarea lucrului de documentare în arhive/biblioteci și identificarea surselor bibliografice publicate referitoare la subiectele cercetate în cadrul proiectului;
2. identificarea și argumentarea noilor viziuni și ipoteze privind problemele controversate din istoria Moldovei;
3. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie veche a compartimentelor referitoare la teritoriul pruto-nistean în antichitate;
4. discutarea în cadrul grupului de lucru Istoria social-economică a paragrafelor consacrate evoluției social-economice și instituționale a Țării Moldovei în secolele XIV-XVI: evoluție demografică, structură socială, instituții de stat, evoluție economică;
5. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie social-economică a compartimentelor despre evoluția social-economică a Țării Moldovei în secolul XVII-începutul secolului XVIII și a doua jumătate a secolului XVIII, agravarea dependenței politico-economice a Țării Moldovei față de Imperiul Otoman în secolul XVII – începutul secolului XVIII; specificul procesului de înnoiri și spirit iluminist în Moldova în secolul XVIII;
6. discutarea în cadrul grupului de lucru Istoria culturii a compartimentului despre Secolul de Aur în cultura și arta Țării Moldovei (sf. sec. XVI – încep. sec. XVIII);
7. redactarea și discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie politică și relații internaționale a paragrafelor referitoare la concurența dintre Marile Puteri europene din secolul XVIII; Campania de la Prut (1711); Moldova și Țara Românească în cadrul Problemei Orientale (1711-1768); Moldova și Țara Românească în timpul Războiului ruso-turc din 1768-1774 și anexarea părții de nord-vest a Moldovei de către Imperiul Habsburgic; Moldova și Țara Românească în timpul Războiului ruso-austro-turc din 1787-1791; domniile fanariote după 1812; anul revoluționar 1821;
8. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie politică și relații internaționale a compartimentelor referitoare la situația politică a Țării Moldovei la sfârșitul secolului XVI; unirea politică a Țărilor Române de Mihai Viteazul; Țara Moldovei în contextul relațiilor românești în secolele XIV-XVI; situația politică externă a Țării Moldovei în prima jumătate a secolului XVII; Țara Moldovei în contextul relațiilor interromânești în epoca fanariotă;
9. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie politică și relații internaționale a paragrafelor privind relațiile politice dintre Țara Moldovei și Regatul Poloniei în a doua jumătate a secolului al XVI-lea;
10. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie social-economică a paragrafelor referitoare la activitatea administrativă, economică, socială și spiritual-culturală din teritoriile din estul Moldovei administrate de turci, tătari și nogai în secolele XVII-XVIII;
11. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie social-economică a paragrafelor și

- redactarea paragrafelor referitoare la regimul alimentar a populației din Țara Moldovei în secolele XV-XIX;
12. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie social-economică a paragrafelor despre elementele de modernizare europeană și națională, aspecte social economice, implementarea reformelor; chestiuni social-economice legate de Basarabia și Bucovina în secolele XVIII-XIX;
  13. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie social-economică (secția Istorie modernă) a paragrafelor despre industria extractivă în Țara Moldovei (1812-1859) și paragraful referitor la artele în Țara Moldovei (1812-1859);
  14. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie social-economică a paragrafelor despre aspectele sociale ale Țării Moldovei în secolul XVIII – începutul secolului XIX; evoluția demografică și structura socială a Țării Moldovei la sfârșitul secolului XVIII-începutul secolului XIX;
  15. discutarea în cadrul grupului de lucru Istorie politică și relații internaționale a paragrafelor despre organizarea activității diplomatice în Țara Moldovei la sfârșitul secolului XVI – începutul secolului XVIII și organizarea activității diplomatice în Țara Moldovei în secolul XVIII – începutul secolului XIX;
  16. discutarea în cadrul grupului de lucru Istoria culturii a paragrafelor referitoare la Biserica din Moldova (1812-1859);
  17. discutarea în cadrul grupului de lucru Istoria culturii a paragrafului Societățile culturale și științifice. Bibliotecile (1812-1859);
  18. prelucrarea arheografică a documentelor privitoare la istoria Țării Moldovei în Evul Mediu;
  19. promovarea rezultatelor științifice din cadrul proiectului la conferințe, în emisiuni Radio și TV, la întâlniri cu profesorii de istorie, cu studenții și elevii;
  20. raportarea cercetărilor în cadrul secției Istorie Medievală a activităților științifice în cadrul proiectului pentru anul 2022;
  21. diseminarea rezultatelor în cadrul conferinței anuale, organizate de Institutul de Istorie.
  22. Prelucrarea arheografică a documentelor de arhivă și pregătirea volumului IV de documente privitoare la istoria Țării Moldovei.
- Volumul de sinteză: *Basarabia în cadrul Imperiului Rus***
23. continuarea lucrului de documentare în arhive/biblioteci și identificarea surselor bibliografice publicate referitoare la subiectele cercetate în cadrul proiectului;
  24. identificarea problemelor controversate privitoare la Basarabia sub dominația Imperiului Rus (1812-1917) și evoluții sociale, economice, culturale, contextul internațional al Principatului Moldovei în intervalul 1812-1859;
  25. aprecierea gradului de cercetare a tematicii din proiect în literatura de specialitate (românească și străină);
  26. elaborarea compartimentelor privind Restaurarea domniilor pământene. Afirmarea „Cauzei Române” și implicațiile Marilor Puteri; Societatea europeană sub semnul Sfintei Alianțe, a rivalităților Marilor Puteri în Europa de Sud-Est și a mișcărilor social-revoluționare (1815-1859) în cadrul volumului dedicat Principatului Moldovei 1821-

1859:

27. elaborarea paragrafului referitor la Procesele de modernizare în statele europene și Imperiul Rus în a doua jumătate a secolului al XIX-lea; rescrierea compartimentului referitor la Europa la începutul sec. 20. Relațiile dintre România și Rusia;
28. crearea a patru grupuri de lucru, alături de unul tehnic, discutându-se tematicile specifice fiecăruia în parte;
29. discutarea în grupul de lucru politică internă și mișcarea națională a compartimentelor ce țin de instituirea sistemului administrativ imperial rus în Basarabia (1812-1828), evoluția administrativă în perioada 1812-1828; statutul limbii române în primii ani de anexare rusească.
30. discutarea în grupul de lucru politică internă și mișcare națională a compartimentelor ce țin de constituirea statului național românesc și impactul asupra Basarabiei; includerea celor trei județe din sudul Basarabiei în componența Principatului Moldovei, ulterior a României (1856-1878);
31. discutarea în grupul de politică internă și mișcare națională a paragrafelor ce țin de intensificarea politicii de rusificare în Basarabia în anii 60-90 ai sec. 19, transformarea Basarabiei în gubernie, impactul revoluției din 1905 asupra fenomenului mișcării naționale din Basarabia; capitol VII dedicat prăbușirii Imperiului Rus și mișcării de emancipare națională din Basarabia 1917-1918.
32. discutarea în grupul de lucru politică externă și relații internaționale a evoluției problemei Basarabiei în context internațional: anexarea Basarabiei la 1812 și geneza problemei; războiul Crimeii și problema Basarabiei la Congresul de la Paris (1856), războiul ruso-turc și problema Basarabiei la congresul de la Berlin (1878), problema Basarabiei în anii neutralității (1914-1916), contextul internațional din ultimii ani ai conflagrației mondiale;
33. discutarea în grupul de politică externă și relații internaționale a unor materiale ce țin de istoria Principatului Moldovei în context internațional: Instaurarea garanției colective a Puterilor europene asupra Principatelor (1856-1858). Extinderea mișcărilor unionist; Unirea Moldovei și Țării Românești. Alexandru Ioan Cuza – domnul Unirii: intervenția ruso-otomană și convenția de la Balta-Liman (1849), Restaurarea domniilor pământene. Afirmarea „Cauzei Române” și implicațiile Marilor Puteri; Societatea europeană sub semnul Sfintei Alianțe, a rivalităților Marilor Puteri în Europa de Sud-Est și a mișcărilor social-revoluționare (1815-1859).
34. discutarea în grupul social economic a paragrafelor ce țin de evoluția Basarabiei din punct de vedere economic și social și al reformelor instituite de Imperiul Rus: aspecte ce țin de populația Basarabia în intervalul 1812-1916 și a modificărilor demografice pe parcursul perioadei; a procesului de colonizare, aspecte ce țin de practicarea agriculturii, a relațiilor agrare, a comerțului.
35. discutarea în grupul de lucru social economic a unificării vamale a Basarabiei și includerea acesteia în sistemul pieței ruse, a categoriilor sociale. Burghezia comercial industrială. impactul războiului Crimeii asupra situației populației din Basarabiei.
36. un alt aspect important discutat în cadrul grupului de lucru social economic este cel

referitor la reformele imperiale din anii 60-70 ai sec. 19; dar și reforma lui Stolâpin de la începutul sec. 20.

37. discutarea în grupul de lucru Cultură, arte, învățământ. Mentalități a nobilimii a compartimentelor referitoare la viața ecleziastică în Basarabia pe parcursul dominației rusești, formarea arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului.
38. discutarea în grupul de lucru Cultură, arte, învățământ. Mentalități a nobilimii, materialele privitoare la evoluția învățământului în trei perioade distincte (1812-1860; anii 60-90; începutul secolului 20), dar și învățământul din Principatul Moldovei (1812-1859). Același interval de timp a fost dedicat și problemei evoluției culturii și artei în teritoriul dintre Prut și Nistru.
39. discutarea în același grup a mentalităților colective.
40. grupul Cultură, arte, învățământ. Mentalități a nobilimii a discutat și materiale ce țin de influența contextului cultural asupra Basarabiei; României pe calea modernizării. Ducatul Bucovinei; Principatele Române pe calea modernizării: de la revoluția din 1821 la revoluția din 1848-1849. Impactul vieții culturale din Țara Moldovei asupra proceselor culturale din Basarabia și Bucovina

Studii complementare și comparative:

41. cercetarea politicii etnoculturale în RASSM în ceea ce privește „revoluția lingvistică” din anii 1924-1931; discuțiile din cadrul Comitetului științific moldovenesc referitoare la gramatica „limbii moldovenești”; elaborarea „limbii moldovenești originale”.
42. desfășurarea de cercetări pentru elaborarea textului paragrafului privind *Instaurarea regimului sovietic (iunie 1940-iunie 1941)* în cadrul compartimentului *Anexarea Basarabiei de către Uniunea Sovietică și transformarea RASSM în RSSM (iunie 1940 – iunie 1941)*, acțiunile structurilor sovietice de ocupație privind transplantarea regimului politic sovietic.
43. cercetarea asupra compartimentelor *Situația religioasă și politica statului sovietic față de comunitățile confesionale în RASSM și compartimentul: Represiunile și deportările staliniste în RASSM.*
44. elaborarea asupra paragrafului *Reinstaurarea regimului sovietic, 1944-1953*, analizându-se consecințele economice, sociale, demografice ale războiului mondial pentru populația din RSSM, reinstaurarea regimului sovietic și reluarea procesului de comunizare și de sovietizare, inocularea structurilor de partid și de stat sovietice, activitatea Biroului CC al PC(b) pentru RSSM, procesul de refacere economică și a etapei inițiale a industrializării.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

În vederea realizării scopului și obiectivelor etapei anuale (2022) au fost planificate următoarele acțiuni:

1. constituirea grupurilor de lucru: Istorie veche, Istorie social-economică, Istorie politică și relații internaționale, Istoria culturii, Asistența tehnică a proiectului (pentru vol. I);
2. organizarea de ședințe de două ori pe lună pentru discutarea materialelor membrilor grupurilor;

3. redactarea și corectarea materialelor din paragrafele/capitolele din lucrările de sinteză;
4. prezentarea și discutarea materialele adunate, referitoare la culegerile de documente și materiale;
5. continuarea cercetărilor asupra documentelor din arhive și biblioteci de echipa de paleografi (D.Dragnev, L.Svetlicinâi, T.Ciobanu, T.Candu);
6. diseminarea în cadrul emisiunilor Radio/TV rezultatele cercetărilor din cadrul proiectului;
7. redactarea și publicarea de studii și articole referitoare la istoria Moldovei, din cadrul proiectului în reviste de specialitate din țară și de peste hotare;
8. editarea nr. 1-4 a Revistei de Istorie a Moldovei;
9. organizarea și participarea la mesele rotunde, colocvii:
10. editarea de suplimente la volumele de sinteză;
11. organizarea unei conferințe de totalizare, în care fiecare executant va prezenta rezultatele activității în cadrul proiectului.
12. organizarea lansărilor de carte, editate în cadrul proiectului.
13. organizarea de delegații de documentare la Iași (România), București (România)
14. organizarea unei conferințe de totalizare, în care fiecare executant va prezenta rezultatele activității în cadrul proiectului.
15. studierea literaturii și surselor publicate și de arhivă la tematica proiectului;
16. discutarea tuturor paragrafelor din capitolele lucrărilor de sinteză;
17. discutarea în grupurile de lucru, întocmirea proceselor verbale, formularea de obiecții și sugestii fiecărui executant;
18. diseminarea în cadrul emisiunilor Radio/TV a rezultatelor cercetărilor în cadrul proiectului;
19. publicarea de studii și materiale referitoare la istoria Basarabiei în perioada 1812-1918 din cadrul proiectului;
20. organizarea de deplasări la arhivele și bibliotecile din România (Iași, București); Franța (Paris).
21. publicarea de studii și articole în nr. 1-4 al Revistei de Istorie a Moldovei;
22. organizarea de sesiuni, seminare, mese rotunde, colocvii:
23. masa rotundă *Masa rotundă Unirea de la 1859 și impactul asupra Basarabiei* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 ianuarie 2022.
24. masa rotundă *104 ani de la Unirea Basarabiei cu România* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 martie 2022.
25. organizarea unor congrese, simpozioane, conferințe cu participare internațională:
26. simpozionul științific internațional cu tema Paisianismul și epoca sa. Conferința științifică internațională consacrată împlinirii a 300 de ani de la nașterea lui Paisie Velickovski, Chișinău, 12-14 mai 2022, responsabili: Ion Gumenâi, Octavian Moșin.
27. prezentarea rezultatelor pentru anul 2022 de fiecare membru al Secției Istorie Modernă.
28. participarea și diseminarea în emisiuni Radio/TV a rezultatelor cercetărilor în cadrul proiectului.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

Pe parcursul acestei etape (2022) au fost realizate următoarele acțiuni pentru atingerea scopului și obiectivelor propuse, Vol. I:

1. au fost constituite patru grupuri de lucru pentru discutarea materialelor din primul volum de sinteză academică: Istorie politică și relații internaționale; Istoria social-economică; Istoria culturii și Asistența tehnică a proiectului;
2. a continuat studierea literaturii și surselor publicate și de arhivă referitoare la tematica proiectului;
3. a continuat redactarea unor subiecte sau paragrafe, care în urma discuțiilor a fost constatată necesitatea lor pentru volumul I de sinteză academică;
4. au fost discutate în grupurile de lucru paragrafele/capitolele din primul volum de sinteză;
5. au fost prezentate obiecții și sugestii pentru autorii materialelor în vederea îmbunătățirii lor;
6. a continuat lucrul asupra culegerii de documente de echipa de paleografi (D.Dragnev, L.Svetlicinai, T.Ciobanu, T.Candu);
7. a continuat cercetarea documentelor vechi din Arhiva Națională a Republicii Moldova, necesare conținutului volumului I de sinteză academică;
8. au fost diseminate în cadrul emisiunilor Radio/TV rezultatele cercetărilor din cadrul proiectului;
9. au fost redactate și publicate studii și articole, rezumate, recenzii referitoare la istoria Moldovei, din cadrul proiectului;
10. a fost pregătit pentru editare vol. 1 al Revistei de Istorie a Moldovei, ce conține materiale referitoare la istoria Moldovei în perioadele medievală, modernă și contemporană;
11. au fost organizate întruniri științifice, în cadrul cărora au fost discutate și analizate probleme de istoriografie românească;
12. au fost organizate lansări de carte (Igor Cereteu, Andrei și Valentina Eșanu, Vlad Mischevca);
13. pe parcursul acestei etape (2022) au fost realizate următoarele acțiuni pentru atingerea scopului și obiectivelor propuse, pentru Vol. II:
14. constituirea a cinci grupuri de lucru: politică externă și relații internaționale, politică internă și mișcare națională, Biserica. Cultura. Artele. Învățământul. Mentalități ale nobilimii, aspecte economic-sociale. Demografie. Reforme în Basarabia și grupul tehnic care se ocupa cu identificarea materialelor ilustrative, întocmirea bibliografiei și a cronologiei Basarabiei.
15. a fost continuat lucrul atât în arhivele și bibliotecile din țară, cât și cele din exterior;
16. au fost scrise trei paragrafe noi, altul a fost rescris în urma obiecțiilor primite anterior;
17. au fost discutate toate paragrafele în grupurile de lucru create, astfel formulându-se obiecții și modalități de îmbunătățire a materialelor de sinteză din cadrul volumului;
18. rezultatele au fost diseminate în cadrul emisiunilor Tv/Radio, la care cercetătorii Secției Istorie Modernă s-au implicat activ;
19. au fost redactate, scrise o serie de articole referitoare la Istoria Basarabiei sub dominație țaristă;
20. au fost organizate manifestări științifice, care au dezbătut probleme de actualitatea în cercetarea științifică: Secția Istoria Modernă a organizat masa rotundă dedicată unirii de la

1859 și impactul asupra Basarabiei, a 104 ani de la Unirea Basarabiei cu România, și conferința științifică internațională Pasionismul și epoca sa.

21. au avut loc lansări de carte a lucrărilor semnate de cercetătorii Secției Istorie Modernă (Valentin Tomuleț, Cristina Gherasim, Ion Gumenâi).

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini)

Pe parcursul celei de-a treia etape de desfășurare a proiectului *Evoluția istorică a Moldovei din antichitate până în epoca modernă în contextul civilizației europene. Basarabia în cadrul Imperiului Rus. Sinteză academică, studii, documente și materiale didactice. Partea I*. Prioritatea Strategică: Provocări societale. Cifrul proiectului: 20.80009.0807.36 au fost realizate scopul și obiectivele preconizate la începutul anului 2022 în planurile individuale ale executorilor proiectului.

Pentru o mai buna desfășurare a activității științifice în cadrul proiectului, la începutul anului au fost organizate grupuri de lucru.

Pentru primul volum al sintezei academice au fost constituite următoarele grupuri: **Istoria veche** Gh. Postică (conducător de grup), Tabuncic Sergiu (secretar), Dragnev Demir, memb. cor., Sava Eugen, dr. hab., Zanoci Aurel, dr., Matveev Sergiu, dr., Burlacu Vitalie, dr., Popovici Sergiu, dr.) Istoria social-economică (D.Dragnev); **Politică externă și Relații internaționale:** Constantinov Valentin, dr. hab. (conducător de grup), Cernenchi Eugen, cercet. șt. (secretar), Dragnev Demir, membru cor., Chirtoagă Ion, dr. hab., Eremia Ion, dr.hab., Mischevca Vlad, dr., Agachi Alexei, dr. hab., Ungureanu Constantin, dr. hab.; **Istorie social-economică:** Felea Alina, dr. (conducător de grup), Ciobanu Tudor, cercet. șt. (secretar), Demir Dragnev, membru cor., Bacalov Sergiu, dr., Tabuncic Sergiu, dr., Candu Teodor, dr.; **Istoria culturii:** Cereteu Igor, dr. hab. (conducător de grup), Candu Teodor, dr. (secretar), Eșanu Andrei, acad., Eșanu Valentina, dr., Bobână Gheorghe, dr. hab., Dragnev Emil, dr. hab., Tabuncic Serghei, dr., Prohin Andrei, dr.; **Asistența tehnică a proiectului:** Cernenchi Eugen (conducător de grup), Svetliciâi Larisa, cercet. șt., Ciobanu Tudor, cercet. șt., Bacalov Sergiu, dr., Bejenaru Alexandru, drd., Cheptene Ion drd.

Pentru volumul doi al sintezei academice s-au constituit următoarele grupuri de lucru: **Politică externă și relații internaționale:** Eugen-Tudor Scifos, dr. (conducător de grup), Ion Gumenâi dr. hab. (secretar), Alexei Agachi, dr. hab.; **Politică internă și mișcare națională:** Gheorghe Negru dr. (conducător de grup) Ion Negrei cercet. șt. (secretar), Alexei Agachi, dr. hab.; **Aspecte economico-sociale, demografie, reforme în Basarabia:** Valentin Tomuleț dr. hab. (conducător de grup), Andrei Emilciuc, dr. (secretar), Dinu Poștarencu, dr., Constantin Ungureanu, dr. hab.; **Biserica, cultura, artele, învățământul, mentalități ale nobilimii:** Ion Gumenâi dr. hab. (conducător de grup), Cristina Gherasim, dr. (secretar), Ion Negrei, cercet. șt., Diana Ețco, dr.; **Asistentă tehnică a proiectului:** Cristina Gherasim, dr. (conducător de grup), Diana Ețco (secretar), Igor Chiosa, cercet. șt.

În cadrul grupurilor de lucru au fost discutate materialele elaborate și incluse în volumele de sinteză. Conducătorii de grupuri au selectat materialele (capitolele și paragrafele) pentru fiecare membru al grupului și au fost lecturate și discutate. Fiecare grup de lucru a organizat câte 8-9 ședințe, în care s-au discutat materialele, s-au înaintat unele sugestii și obiecții în vederea îmbunătățirii calității fiecărui paragraf în parte. Membrii grupurilor de asistență tehnică au fost preocupați de identificarea imaginilor, hărților, diagramelor, întocmirea bibliografiei. Această activitate va continua și în următoarea etapă, până la editarea volumelor.

În cadrul acestei etape se desfășoară discuția materialelor din volumele de sinteză cu coordonatori: primul volum – Demir Dragnev (coordonator), Silvia Corlăteanu (din partea direcției), Igor Cereteu (șef de proiect), Valentin Constantinov (șef de grup), Alina Felea (șef de grup), Eugen

Cernenchi (secretar), al doilea volum – Valentin Tomuleț (coordonator), Nicolae Enciu (din partea direcției), Eugen-Tudor Scrifos (șef de secție), Ion Gumenăi (șef de grup), Gheorghe Negru (șef de grup), Cristina Gherasim (secretar). Discuțiile se desfășoară constructiv și se vor încheia la mijlocul lunii decembrie. În cadrul acestor ședințe sunt discutate și analizate punctual fiecare paragraf în parte, sunt analizate ipotezele istorice incluse în volume. De asemenea se discută cu membrii grupurilor de lucru privind imaginile, diagramele care urmează să fie incluse în volume.

În vederea unei mai bune desfășurări a activității de cercetare și a completării cu informații inedite au fost organizate delegații de documentare la Iași (România) – Igor Cereteu, Eugen-Tudor Scrifos, Tudor Ciobanu, Eugen Cernenchi. În cadrul acestor deplasări s-a discutat cu acad. Victor Spinei (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași), dr. Petronel Zahariuc (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași), A. Ichim (Director al Muzeului Municipal Iași), S.Turcanu (vice-director al Muzeului de Istorie Iași), V. Popa (Director al Bibliotecii Mitropoliei Moldovei „Dumitru Stăniloie” Iași), C.Muraru (bibliotecară la Biblioteca Mitropoliei Moldovei „Dumitru Stăniloie” Iași). În urma acestor discuții s-au obținut cărți în variantă pdf, care lipsesc în bibliotecile din Republica Moldova, stampe, imagini, literatură istorică editată în ultimii ani în România și care este necesară proiectului în desfășurare.

În conformitate cu planul de activitate în cadrul proiectului a fost elaborat întregul material planificat pentru această etapă (vol 2 c.a.); au fost introduse observațiile și corectările; au fost elaborate, prezentate spre discuție și introduse corecturile și observațiile colegilor; a participat la discuțiile materialelor elaborate în cadrul grupurilor *Istorie politică* și *Istorie socio-economică*; a prelucrat arheografic 25 documente din volumul *Țara Moldovei în perioada Războiului Ruso-turc 1806-1812* (aprilie-septembrie 1810). Au fost redactate titlurile documentelor din culegerea de documente vol. 5 (D.Dragnev).

Au fost discutate în cadrul grupului de lucru paragrafele referitoare la organizarea bisericească a Moldovei în perioada secolelor XIV-XIX și referitoare la Societățile culturale în Principatul Moldovei în 1812-1859; a coordonat întreaga activitate a grupurilor de lucru; a participat la ședințele grupurilor de lucru; a discutat patru paragrafe în cadrul secției Istoria culturii; a redactat paragrafele; a condus grupul de lucru Istoria culturii. (I.Cereteu).

Prin elaborarea a 12 paragrafe ale capitolelor *Secolul de Aur în cultura și arta Țării Moldovei* (sf. sec. al XVI-lea – încep. sec. al XVIII-lea, *Cultura în epoca fanariotă (1711-1821)* (sau *Cultura și arta Țării Moldovei în Epoca Luminilor* (sec. XVIII – începutul sec. XIX) a fost realizată o nouă panoramă a evoluției culturii moldave în sec. XVII - încep. sec. XIX prin prisma celor mai noi rezultate ale cercetărilor în știința istorică românească și europeană, fiind trase și concluziile care se impun.

A fost editat volumul *Pomelnicul Mănăstirii Voroneț. Monument de istorie și cultură* (Chișinău, 2022, 195 p.), care conține o valoroasă sursă la istoria Țării Moldovei, monument de cultură scrisă, păstrat în Biblioteca Științifică „Andrei Lupan” din Chișinău. Au fost îngrijite și tipărite monografiile Valentinei Pelin, *Bibliotecile mănăstirilor Neamț și Noul Neamț în contextul culturii românești. studii și texte (secolele XV-XIX)* (Iași, 2022, 404 p.) și *Obștea paisiană din vatra nemțeană până în 1859* (Iași, 2022, 1050 p.). Au fost publicate un șir de studii și materiale, care țin de cercetarea continuă a istoriei și culturii medievale din Moldova. (A. și V. Eșanu).

În urma realizării proiectului au fost efectuate investigații arhivistice, a fost realizat studiul bibliografic cu privire la temele de sinteză legate de Istoria Țării Moldovei din a doua jumătate a secolului al XIV-lea și până la începutul secolului al XIX-lea. Au fost prelucrate arheografic mai multe documente privitoare la istoria Țării Moldovei din perioada amintită. Au fost identificate și propuse pentru discuții în cadrul secției a problemelor controversate din istoria politică a Țării Moldovei din perioada medievală. A fost pregătit un studiu pentru Anuarul Institutului (V. Constantinov).

Au fost elaborate reperele istoriografice pentru paragrafele redactate; au fost elaborate *Listele bibliografice*; au fost selectate materialele ilustrative, hărți, tabele pentru paragraful/capitolul redactat (compart. IV); au fost realizate cercetări conform planificării; definitivarea, redactarea paragrafului: § *Principatele Române în cadrul Problemei Orientale în sec. al XVIII-lea* (compart. IV); definitivarea, redactarea paragrafului: § *Principatele Române în cadrul Problemei Orientale la începutul sec. al XIX-lea* (compart. IV); au fost scrise și redactate compartimentele: *Perioada domniilor fanariote în Moldova și Țara Românească (1711-1821)*. /1,5 c.a./ (V.Mischevca).

În conformitate cu planul de activitate și graficul stabilit în cadrul proiectului a prezentat spre discuție *Compartimentul II Capitolul IV. Economie, societate și instituții în sec. XIV-XVI* (cota parte 2, 5 c.a.); a introdus observațiile și corectările; prezentat spre discuție paragraful 2 *Alimentația în Țara Moldovei (1 c.a)* și § 4. *Ciclurile vieții de familie: botez, căsătorie, înmormântare (1 c.a.)*, a participat la discuțiile materialelor prezentate în cadrul grupului Istorie socio-economică, pe care îl coordonează; a participat la o ședință a grupului Istorie politică (A.Felea).

În conformitate cu planul de lucru pentru anul 2022 s-a lucrat la elaborarea reperelor istoriografice, alcătuirea listei bibliografice și la definitivarea paragrafelor din primul volum de sinteză. Au fost prezentate pentru discuții în carul grupurilor de lucru specializate; s-a participat activ la ședințele grupului de lucru specializat pe probleme social-economice și instituționale; s-au luat în considerație observațiile și recomandările făcute în cadrul discuțiilor. S-a definitivat *Cadrul cronologic* al volumului de sinteză *Istoria Moldovei* (S.Bacalov).

Pe parcursul primului semestru a fost continuată activitatea de cercetare pe probleme referitoare la îndeplinirea lucrării de plan pentru acest an. În primul trimestru 2022 au fost cercetate literatura și sursele inedite la tematica subiectului din cadrul proiectului și au fost identificate problemele controversate și mai puțin reflectate în istoriografia românească și străină. Au fost definitive paragrafele *Structuri administrative și militare (sec. XV-XVI)*, *Relații de proprietate (sec. XV-XVI)* și *Formele de rentă (sec. XV-XVI)*. Au fost elaborate reperele istoriografice pentru paragrafe și Lista bibliografică. Au fost selectate materialele ilustrative, hărți, tabele pentru capitolul IV din compartimentul I (I.Chirtoagă).

În urma cercetării efectuate, prin abordarea complexă a diverselor compartimente ale istoriei medievale și moderne timpurii a fost realizată o analiză a evoluției raporturilor internaționale ale Țării Moldovei, de la sfârșitul secolului al XVI-lea și până la începutul secolului al XIX-lea. A fost sintetizată evoluția instituțională a diplomației Țării Moldovei în secolele XVII-XVIII prin elucidarea diverselor aspecte ale ei – rolul domniei, sfatului domnesc, dregătoriiilor; organizarea activității soliilor, capuchehaielor; formarea și activitatea personalului diplomatic; evoluția și specificul ceremonialului diplomatic din Țara Moldovei (E.Cernenchi).

Au fost elaborate și discutate paragrafele referitoare la voluția demografică (mijlocul secolului al XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea.); instituții și categorii sociale din Țara Moldovei în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Au fost transliterate și redactate *Documente referitoare la Țara Moldovei în perioada Războiului ruso-turc 1806 – 1812*. Volumul IV, 15 aprilie – 30 septembrie 1810. Au fost redactate în variantă finală documentele și titlurile, în coautorat cu membrii colectivului de alcătuitori al volumului. Au fost identificați termenii care vor fi incluși în Indicele antroponimic. Au fost ordonate documentele din volum; selectate antroponimele din primele 100 documente incluse în volumul IV. S-au discutat în cadrul secției problemelor controversate din istoria socială și economică Țării Moldovei în secolele XVII-XVIII; s-au elaborat procesele verbale ale ședințelor.(T.Ciobanu).

În conformitate cu Planul calendaristic de activitate, în cadrul etapei a treia (2022) s-a realizat definitivarea paragrafelor: *Industria extractivă, meșteșugurile și manufacturile în Țara Moldovei (1812-1859)* (0,4 c.a.); *Artele în Țara Moldovei (1812-1859)* (0,7 c.a.); au fost realizate reperle istoriografice și Lista bibliografică pentru paragrafele indicate. A fost definitivată Lista domnilor Țării Moldovei și a ierarhilor Bisericii Țării Moldovei. A participat la adunările generale ale colectivului institutului, la ședințele sectorului și la cele ale grupurilor de lucru la sintezele de istorie. A lecturat critic textele legate de tematica social-economică, în cadrul respectivelor grupuri de lucru. A efectuat redactarea și ajustarea textelor la standardele științifice corespunzătoare lucrării de sinteză (S. Tabuncic).

A fost discutat compartimentul *Afirmarea literaturii moderne. Curente literare. Teatrul (1812-1859)*, s-au înaintat sugestiile făcute observații în cadrul grupului de lucru Istoria culturii (A. Prohin). Alți colegi implicați în realizarea proiectului prin parteneriat (A. Bejenaru, I. Cheptene) sunt implicați în asistența tehnică a proiectului.

Echipa de paleografi (D. Dragnev, L. Svetlicinîi, T. Candu, T. Ciobanu) lucrează asupra volumului IV de Documente, care aduce în circuitul științific circa 500 de acte inedite cu caracter socio-economic referitoare la Țara Moldovei în perioada războiului ruso-turc 1806-1812. Materialul arhivistic a fost selectat din fondurile de arhivă de la Chișinău, Iași, București.

Pe parcursul celei de a treia etape, cercetătorii Secției Istorie Modernă au continuat lucrul la volumul de sinteză: *Basarabia în cadrul Imperiului Rus*, prin îmbunătățirea calității materialelor de sinteză ca urmare a discuțiilor purtate în cele patru grupuri de lucru. De asemenea, cercetătorii Secției Istorie Modernă s-au implicat activ în scrierea unor compartimente din volumul I al sintezei dedicat Principatului Moldovei în perioada 1821-1859: Restaurarea domniilor pământene. Afirmarea „Cauzei Române” și implicațiile Marilor Puteri; Societatea europeană sub semnul Sfintei Alianțe, a rivalităților Marilor Puteri în Europa de Sud-Est și a mișcărilor social-revoluționare (1815-1859).

Au fost discutate compartimentele referitoare la politică internă a Basarabiei sub dominația Imperiului Rus în paragrafele ce țin de evoluția administrativă a Basarabiei (1828-anii 60 ai secolului al XIX-lea), politica de rusificare în Basarabia, manifestări naționale, manifestări ale populației basarabene față de ocupația rusă, categoriile sociale din Basarabia, toate în baza unor documentări riguroase efectuate pe parcursul anului în curs la Agenția Națională a Arhivelor din Chișinău (A. Agachi, Gh. Negru, V. Tomuleț).

Discutarea materialelor referitoare la contextul internațional și a problemei Basarabiei (anexarea Basarabiei de către Imperiul Rus de la 1812, congresul de la Paris 1856, Congresul de la Berlin din 1878) (V. Mischevca, E. T. Sclifos) completate anul acesta cu materiale din arhiva diplomatică de la Paris va îmbunătăți substanțial paragrafele respective.

Discutarea și rescrierea paragrafului privitor relațiile româno-ruse ruse de la începutul secolului al XX-lea, problema Basarabiei în anii neutralității României, Basarabia în timpul primului război mondial au scos în evidență importanța geostrategică a Basarabiei pentru Marile Puteri, toate materialele completate cu surse de arhivă și volume de corespondență diplomatică (I. Negrei, E. T. Sclifos, D. Poștarencu). Prin completarea de noi surse a paragrafului realizarea referitor la aflarea sudului Basarabiei în componența Principatului Moldovei/României în perioada 1857-1878. (E.T. Sclifos)

Au fost cercetate, sistematizate o serie de date referitoare la viața economică a Basarabiei la mijlocul secolului 19 și începutul sec. XX, evoluția demografică a Basarabiei la începutul secolului

XX, realizându-se tabele care atestă nivelul de dezvoltare economică și evoluția numerică a populației basarabene. (A. Emilciuc, D. Poștarencu).

Un aport considerabil a fost depus și pentru elaborarea paragrafului ce tratează problema legată de evoluția Bucovinei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Paragraful intitulat: România pe calea modernizării și europenizării. Ducatul Bucovinei în anii 60-90 ai sec. 19 elaborat de C. Ungureanu scoate în evidență elementele definitorii ale modernizării României și ale Ducatului Bucovinei într-o perioadă de reforme și transformări importante.

Scrierea paragrafelor referitoare la contextul social-politic și cultural european din prima jumătate a secolului al XIX-lea asupra Basarabiei, Principatele Române pe calea modernizării de la revoluția de la 1821 la cea din 1848-1849 atestă impactul unor evenimente internaționale asupra teritoriului românesc (I. Gumenâi).

Reformele din Imperiul Rus de la mijlocul sec. 19, inclusiv cele inițiate de P. Stolâpin, au fost evidențiate în paragrafele scrise de C. Gherasim, relevând impactul acestor asupra vieții din Basarabia.

Paragraful referitor la învățământul basarabean la începutul sec. XX scoate în evidență evoluția sistemului de învățământ în teritoriul dintre Prut și Nistru într-o perioadă de schimbări majore din Imperiul Rus (D. Ețco).

În prima jumătate a anului 2022, cercetătorii și-au continuat documentarea la Agenția Națională a Arhivelor din Chișinău, asupra unor subiecte mai slab cercetate în istoriografie. De asemenea, s-a cercetat în Arhivele Diplomatice a Franței (Paris), iar ca finalitate paragrafele referitoare la problema Basarabiei în context internațional au fost îmbunătățite substanțial, la fel și identificarea de noi surse istoriografice, care nu sunt accesibile în țară.

Un alt aspect important, a fost demarat procesul de identificare a materialului ilustrativ pentru volumul de sinteză. Au fost identificate o serie de hărți ale Basarabiei din sec. 19, figuri de nobili basarabeni, etc.

Pe parcursul acestei etape a fost elaborat compartimentul privind evoluția social-economică a RASS Moldovenești, în particular politica de etatizare a economiei și de industrializare accelerată, procesul de industrializare a republicii autonome după scenariul sovietic. A fost cercetată politica etnoculturală în RASSM în ceea ce privește „revoluția lingvistică” din anii 1924-1931, discuțiile din cadrul Comitetului științific moldovenesc referitoare la gramatica „limbii moldovenești” și elaborarea „limbii moldovenești originale”.

A fost elaborat textul paragrafului privind *Instaurarea regimului sovietic (iunie 1940-iunie 1941)* în cadrul compartimentului *Anexarea Basarabiei de către Uniunea Sovietică și transformarea RASSM în RSSM (iunie 1940 – iunie 1941)*, acțiunile structurilor sovietice de ocupație privind transplantarea regimului politic sovietic.

Compartimentele elaborate textele compartimentelor *Situația religioasă și politica statului sovietic față de comunitățile confesionale* în RASSM și compartimentul: *Represiunile și deportările staliniste* în RASSM. În paragraful *Reinstaurarea regimului sovietic, 1944-1953 (§ 1, cap. V)*, au fost analizate consecințele economice, sociale, demografice ale războiului mondial pentru populația din RSSM, reinstaurarea regimului sovietic și reluarea procesului de comunizare și de sovietizare, inocularea structurilor de partid și de stat sovietice, activitatea Biroului CC al PC(b) pentru RSSM, procesul de refacere economică și a etapei inițiale a industrializării. Au fost abordate problemele bugetelor

familiale, veniturile și cheltuielile, condițiile de muncă în RSS Moldovenească în perioada anilor 1965-1985.

S-au realizat cercetări la compartimentul: *Învățământul, știința și cultura* prin investigarea tipologiei regimului totalitar sovietic și a particularităților sale în RSS Moldovenească, cu referire specială asupra învățământului, cercetării și culturii din RSSM, prioritară fiind studierea corelației dintre ideologie, propagandă și cele trei domenii sociale menționate. În același compartiment sau realizat cercetări pe direcția bibliotecilor și circulației de carte.

Au fost analizate particularitățile industrializării în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească, în perioada anilor 1965-1985, caracteristicile sistemului industrial și economic al URSS, și în acest context evoluția, etapele și particularitățile domeniului industrial în RSSM și în mod special problemele resurselor industrializării sovietice, caracterului ei mobilizațional și sistemul administrativ de comandă etc.

Colegii din Parteneriat, A. Bejenaru și I. Cheptene, sunt responsabili pentru asistența tehnică a proiectului, iar dr. hab. V. Tomuleț, dr. T. Candu și A. Prohin sunt implicați în scrierea materialelor pentru volumele de sinteză.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații

1.1. monografii internaționale

1. *Pomelnicul Mănăstirii Voroneț*. Ed. de EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, București, 2021, 110 p. Ediție de muzeu. Fără ISBN.
2. BURLACU, V. *Formarea și evoluția Republicii Autonome Sovietice Socialiste Moldovenești (1924-1940)*. Academia Română – Institutul de Arheologie Română, Muzeul Brăilei „Carol I”, Editura Academiei Române, Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, București-Brăila, 2021, 690 p. ISBN 978-973-27-338501; ISBN 978-606-654-443-6. (a II-a ediție).

1.2. monografii naționale

1. CERETEU, I., *Valori cărțurărești din biblioteca mănăstirii Noul Neamț (tipărituri din secolele XVI-XX)*, Lexon Prim, 2021, 992 p. ISBN 978-9975-3274-1-1.
2. EȘANU, A., EȘANU, V., *Retrospecții istorice româno-ruse*, Lexon Prim, 2021, 179 p. ISBN 978-9975-3334-4-3.
3. MISCHEVCA, V., *Între pace și război: Domnii fanarioți în contextul raporturilor internaționale (1774-1812)*, Chișinău: Cartdidact, 2021. – 429 p.: diagr., facs., fig. Bibliogr.: p. 385-408 (376 tit.). – Ind. de nume: p. 422-426. ISBN 978-9975-3497-8-9.
4. EȘANU, A., EȘANU, V.; *Chișinăul de altădată: 1436-1812*. Studiu monografic, corpus de documente și alte materiale, Vol. I din seria „Chișinăul istoric” în 5 volume, coord. Sergiu Mustață, Alexandru Corduneanu, Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2021, 616 p. ISBN 978-9975-54-605-8 (Seria „Chișinăul istoric” ISBN 978-9975-54-604-1: 1)
5. FELEA A., *Fenomenul căsătoriilor mixte la est de Carpați (sfârșitul secolului al XVI-lea-începutul sec, al XIX-lea)*, Chișinău: Lexon-Prim, 2021, 251p. ISBN 978-9975-3268-4-1.
6. FUȘTEI, N. *Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni (1746-1821) – activități culturale și eclesiastice*, Chișinău: Biblioteca Andrei Lupan, 2021, 464 p. ISBN 978-9975-62-452-7.
7. GHERASIM, C. TOMULEȚ, V. *Stăpâni și robi sau nobili și țigani în Basarabia (1812-1861). Studii și documente*. Chișinău: Cartdidact, 2021, 584 p. ISBN 978-9975-3497-7-2.

8. POȘTARENȚU, D. *Basarabia în primul an după anexarea la Imperiul Rus*, Chișinău, Editura Lexon Prim, 2021, 584 p. ISBN 978-9975-163-02-6.

9. ȚÎCU, O. BOGUȘ, B. N. *Simatoc (1920-1979). Legenda unui fotbalist basarabean de la Ripensia la Fc Barcelona*, Ed. III, Chișinău : Editura Cartier, 2022, 344 p. ISBN 978-9975-86-571-â

2. Capitole în monografiile naționale/internaționale

1. CERETEȘU, Igor, *Cuvânt înainte la lucrarea lui Gheorghe Tulgara, Monografia moșiei Sărăteni. Ținutul istoric Orhei*, Chișinău, Cartea Militară, 2021, p.8-11, foto. ISBN 978-9975-56-926-2.

2. CERETEȘU, Igor, *Cuvânt înainte la lucrarea semnată de Raisa Plăieșu, Cartea – îngerul bibliotecii. Articole. Studii. Interviuri. BNRM 190 de ani de la fondare*, Chișinău, 2022, p. 2-4. ISBN 978-9975-81-075-3.

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale

1. CERETEȘU, I., *Societatea medievală și modernă românească. În onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*. Coordonatori: Gheorghe Cojocaru, Igor Cereteșu, Editura Academiei Române Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, București-Brăila, 2021, p. 229-448. ISBN 978-973-27-3430-8. ISBN 978-606-654-452-8.

2. CANDU, T, GUMENĂI, I. (ed), Arhimandrit Andronic Popovici, „*Istoria Sfintelor mănăstiri Neamț și Secu*”, vol.VI, Ed. Tedor Candu, Ion Gumenăi, Chișinău, Lexon Prim, 2022, 644 p. ISBN 978-9975-3334-8-1.

3. COJOCARU, Gh, SCLIFOS, E.T. *Chestiunea Basarabiei în presa occidentală (1918-1920)*, București-Brăila, Editura Academiei-Istros, 2022, 313 p, ISBN 978-973-27-3609-8/978-606-654-469-9.

4. GUMENĂI, I. (ed). Arhimandrit Andronic Popovici, „*Istoria Sfintelor mănăstiri Neamț și Secu*”, Chișinău, Lexon Prim, 2021, 644 p. ISBN 978-9975-139-01-4.

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS

1. GUMENĂI I. *The Eastern Orthodox Church in Bessarabia: Uniformization and Russification Processes in the First Half of the 19th Century*. În: „*Transylvanian Review*”, Romanian Modernity Historical, Cultural, and Theological Paradigms, Vol. XXX, Supplement No. 1, 2021, p. 81-97. ISSN 2067-1016.

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

1. EȘANU, A. *Dimitrie Cantemir și istoria Moldovei între semilună și CrucE*. în: „*Epifania, Revistă de dialog ortodox*”, Iași, 2022, nr. 59, p. 123-130. ISSN 2065-3794

2. EȘANU, A. EȘANU, V. *Mănăstirea Căpriana între anii 1914 și 1940 (I)*, în: „*Epifania, Revistă de dialog ortodox*”, Iași, 2022, nr. 61, p. 128-135. ISSN 2065-3794

3. EȘANU, A. EȘANU, V. *Mănăstirea Căpriana între anii 1914 și 1940 (II)*, în: „*Epifania, Revistă de dialog ortodox*”, Iași, 2022, nr. 62, p. 128-135. ISSN 2065-3794.

4. CONSTANTINOV, V. *Bătălia de la Hotin din 1621. Cauze, preliminarii, desfășurare și consecințe*, în “*Prutul*”, 2021, nr.1-2, p.7-32. ISSN 1582 – 618X.

- 5.CONSTANTINOV, V. *Między polakami, litwinami, węgryami a tatarami, czyli jak w XIV wieku pojawiło się państwo moldawskie*, w „Mówią wieki”, p.32-35. ISSN-1230-4018.
- 6.CONSTANTINOV, V. *Traktat polsko-osmański z Buszy Jarugi (1617) i jego wpływ na międzynarodową sytuację Moldawii*, Saeculum Christianum, XIX (2022), nr.1, p.111-122. ISSN 1232-1575.
- 7.GUMENÂI I. *Opera istorico religioasă a arhimandritului Andronic Popovici în raport cu cenzura țaristă*, În: Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați, Seria 19, ISTORIE, Tom XX, 2021 p.33-49, ISSN 1583-7181, Revistă acreditată în baza de date Copernicus.
- 8.GUMENÂI I. *Mănăstirea Secu în timpul stareșului Paisie Velicikovski (1775-1779)*, În: Buletin informativ al Simpozionului Național Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei, VIII, p. 79-87.
- 9.GUMENÂI I. *Армянская община Хынчешть и ее связи с семьей Манук-Бей*, В: Caucaso-Caspica, Ереван, Выпуск IV, 2021, с. 47-55. ISBN: 978 – 9939-67-269-4. DOI: 10.48200/9789939672694_47.
- 10.SCLIFOS, E. T. *Marea Britanie și chestiunea sudului Basarabiei (1878)*. În „Revista de Istorie Militară”, nr. 1-2, 2022, p. 76-86. ISSN 1220-5710.
- 11.UNGUREANU, C. *Epidemiile de holeră din Bucovina și Basarabia, în secolul al XIX-lea, în Suceava. Anuarul Muzeului Bucovinei*, vol. XLVII, 2020, Suceava 2020, p. 57-68, ISSN 1583-5936.
- 12.UNGUREANU, C. *Procese migraționiste în Bucovina și Basarabia (până la mijlocul secolului al XIX-lea)*, în Analele Bucovinei, 1 (58) /2022, p. 61-92, ISSN 1221 – 9975.

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

- 1.CERETEU, I. Contribuții la reconstituirea listei cărților din Biblioteca Mănăstirii Hâncu. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 133- 140. ISBN 1857-2022.
2. SCLIFOS, E.T. In onorem Dinu Poștarencu la 70 de ani. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 12-13. ISBN1857-2022.
3. CHIRTOAGĂ, I. Evenimente politice de la est de Carpați reflectate în folclorul păstoresc. În: Dialogica. Revistă de studii culturale și literatură, 2021, nr. 3, p. 75-85. 2587-3695 (PRINT) / 1857-2537 (ONLINE) (Categoriea B).
4. CHIRTOAGĂ, I. Orașul Galați până la mijlocul secolului al XIX-lea. În: Dialogica. Revistă de studii culturale și literatură, 2022, nr. 3, p. 75-85. 2587-3695 (PRINT) / 1857-2537 (ONLINE) (Categoriea B).
5. CHIRTOAGĂ, I. Benderliii în afara hotarelor Kadiatului Tighina. În „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2 (129-130), 2022, p. 58-65. ISBN1857-2022.
6. COJOCARU. GH. Marea Britanie și Tratatul Basarabiei de la Paris, din 28 octombrie 1922. La 100 de ani de la ratificare. În „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2 (129-130), 2022, p. 117-124. ISBN1857-2022.
7. COJOCARU, GH. Conferința dezarmării de la Moscova din decembrie 1922 și România. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 42-54. ISBN1857-2022.

8. CORLĂTEANU-GRANCIUC, O carte cu mult curaj. Elena Negru, Construcția identitară în R. S. S. Moldovenească (1940-1941/1944-1989), Chișinău, Lexon Prim, 2022, 283 p. În „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2 (129-130), 2022, p. 191-193. ISBN1857-2022.
9. EMILCIUC, A. Evoluția comparativă a sistemului vamal din Basarabia și România (1859-1914), *Tyragetia. Revista Muzeului Național de Istorie a Moldovei*. Serie Nouă. Vol. XVI (XXXI), nr. 2, Istorie și Muzeologie, Chișinău, 2022, pp. 143-152. ISSN 1857-0240. (Categorie B).
10. EMILCIUC, A. Sistemul de patente în domeniile comerțului în Basarabia și România (1859-1914). În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 14-27. ISBN1857-2022.
11. ENCIU, N. O enciclopedie cu caracter unicat a dinamicii istoriografiei românești din cele mai vechi timpuri până în prezent. În „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2 (129-130), 2022, p. 181-185. ISBN 1857-2022.
12. ENCIU, N. O valoroasă contribuție la istoria răscumpărării masei monetare românești din teritoriul Basarabiei și nordului Bucovinei, ocupat de trupele sovietice în iunie 1940. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 191-1956 ISBN1857-2022.
13. EȘANU, A. EȘANU, V. Moștenirea culturală românească în aria de interese a slavistului basarabean Polihronie Sârcu (1855-1905). În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 111-132/ ISBN1857-2022.
14. FELEA, A., Recenzie la: Vlad Mischevca: *Între pace și război – o carte pentru timpurile noastre*. In: *Limba română. Revistă de știință și cultură*, Nr. 3-4 (269-270), martie - aprilie 2022, p.109-113. ISSN 0235-9111. (Categorie C)
15. FELEA, A., *Din istoria instituției călătoriei în Țara Moldovei în sec. al XVII-lea-începutul sec. al XIX-lea: condiții de încheiere a mariajului și procedura de cercetare*. În „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2 (129-130), 2022, p. 66-81. ISBN 1857-2022.
16. GHERASIM, C. *Valentin Tomuleț – omul, istoricul și profesorul*. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 7-9. ISBN1857-2022.
17. GHERCIU, E. POȘTARENȚU, D. Basarabia bântuită de ciumă (1812-1814). În „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2 (129-130), 2022, p. 174-180. ISBN1857-2022.
18. MISCHEVCA, V. *Alexandru Hangerli – un principe filolog*, în: *Limba Română*, 2022, nr. 7-12 (273-278), iulie - decembrie 2022, p. 383-394. ISSN 0235-9111. (Categorie C)
19. MISCHEVCA, V. *Ecuatiile istoriei – să nu rămânem corigenți*, în: *Limba Română*, 2022, nr. 3-4 (269-270), p. 165-170. ISSN 0235-9111. (Categorie C)
20. MISCHEVCA, V. *Fațetele culturale ale fanarioșilor*, în: *Limba Română*, 2022, nr. 1-2 (267-268), p. 324-336. ISSN 0235-9111. (Categorie C)
21. MISCHEVCA, V. *Sub flamura Tricolorului național (aspecte teoretice)*, în: *Limba Română*, 2022, nr. 5-6 (271-272), mai - iunie 2022, p. 14-25. ISSN 0235-9111. (Categorie C)
22. NEGRU, GH. *Transformarea regiunii Basarabia în Gubernie*. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 28-41. ISBN 1857-2022.
23. NEGRU, E. Știința istoriei – formă fundamentală de cunoaștere a trecutului. In *Honorem Ion Țișcanu – 70*. Galați: Editura Galați University Press, 2022. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 197-202. ISBN 1857-2022.

24. ȘIȘCANU, I. *Strategia sovietică privind teritoriile românești (1918-1924)*. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 70-86/ ISBN 1857-2022.
25. TOMULEȚ, V. *Basarabia în sistemul pieței interne ruse (1812 – începutul anilor '70 ai secolului al XIX-lea)* În: Tyragetia. Istorie. Muzeologie. Anuarul Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei. Serie nouă. Vol. XVI (XXXI), nr. 2, Chișinău, 2022, p. 93-114 (2,5 c.a.). ISSN 1857-0240. (Categorie B).
26. TOMULEȚ, V. *Dimensiunea economică a istoriei într-o abordare inedită* (Recenzie la lucrarea: *Relațiile comerciale dintre Moldova și Polonia în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, /Colecția: Românii în istoria universală / The Romanians in world history* (Vol. 442), București, Editura Eikon, 2021, 398 p., elaborată de istoricul Valentin Arapu). În: Akademos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă. Nr. 4 (63), Chișinău, 2021, p. 136-165 (0,3 c.a.). ISSN 1857-0461.
27. ȚÎBULAC-CIOBANU, M. *Contribuții privind activitatea „Moldknigotorg”-ului și a librăriilor „Luminița” în RSS Moldovenească*. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 103-110. ISBN1857-2022.
28. ȚURCANU, M. „Dezghețul hrușciovist”: coordonatele „destalinizării”. Partea a II-a. În „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2 (129-130), 2022, p. 125-140. ISBN1857-2022.
29. ȚURCANU, M. *Pactul Molotov-Ribbentrop și garanțiile de securitate britanice oferite României. (septembrie-octombrie 1939)*. În „Revista de Istorie”, nr. 3-4 (131-132), 2022, p. 87-102. ISBN1857-2022.
30. UNGUREANU. C. *Locuitorii Ținutului Hotin (sfârșitul sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XIX-lea)*. „Revista de Istorie a Moldovei”, nr. 1-2 (129-130), 2022, p. 81-101. ISBN

4.4. în alte reviste naționale

1. CHIRTOAGĂ, I. *Foamea organizată din anii 1946-1947 în județul Bălți și raionul Ungheni*. În: Pyretus. Buletinul Muzeului de Istorie și Etnografie Ungheni, nr. 7, 2022, p. 54-64. ISSN 2587-3342.
2. CONSTANTINOV, V. *Tradiție și înnoire culturală în Țările Române în a doua jumătate a sec. al XVI-lea*. În: *Destin Românesc* (serie nouă). Revistă de istorie și cultură, Chișinău, 2021, Nr. 1-2 (115-116), p. 35-45. ISSN 1857-1964.
3. NEGRU, E. *Politica sovietică față de naționalitățile ne-ruse în anii „dezghețului” hrușciovist: 1953-1964*. În: *Destin Românesc* (serie nouă). Revistă de istorie și cultură, Chișinău, 2021, Nr. 1-2 (115-116), p. 95-112. ISSN 1857-1964.
4. SCLIFOS, E. T. *Problema Basarabiei în paginile ziarului L'Indépendance Belge (1856-1857)*. În *Destin Românesc* (serie nouă). Revistă de istorie și cultură, Chișinău, 2021, Nr. 1-2 (115-116), p. 68-77, ISSN 1857-1964.
5. SCLIFOS, E. T. *Polemici cu privire la problema Basarabiei în opera interbelică a lui Nicolae Iorga*. În „Destin Românesc (serie nouă). Revistă de istorie și cultură”, Chișinău, 2021, Nr. 3-4 (117-118), p. 28-35, ISSN 1857-1964.

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

1. CERETEU, Igor, *Destine marcate de Eterie și mobilități umane în Moldova (anii '20 ai secolului al XIX-lea)*. În: *Societatea medievală și modernă românească. În onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*. Coordonatori: Gheorghe Cojocaru, Igor Cereteu, Editura Academiei Române Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, București-Brăila, 2021, p. 229-448. ISBN 978-973-27-3430-8. ISBN 978-606-654-452-8.
2. CERETEU, Igor, *Istoricul Ioan Caproșu – Prieten al Basarabiei și al basarabenilor*. În: *Cercetări istorice (Serie nouă)*, XL, 2021, p. 485-488 ISSN 1453-3960.
3. CERETEU, Igor, *Savantul și profesorul Demir Dragnev la 85 de ani*. În: *Societatea medievală și modernă românească. În onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*. Coordonatori: Gheorghe Cojocaru, Igor Cereteu, Editura Academiei Române Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, București-Brăila, 2021, p. 15-20 (în colaborare cu Gheorghe COJOCARU). ISBN 978-973-27-3430-8. ISBN 978-606-654-452-8.
4. AGACHI, A. *Instituția scutelnicilor, breslașilor și slugilor din Basarabia sub dominație țaristă*, În *Societatea medievală și modernă a românilor: în onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*, București-Brăila: 2021, pp. 93-112. ISBN 978-973-27-3430-8 ISBN 978-606-654-452-8.
5. BACALOV, Sergiu, *Vectorul basarabean al emigrării tutovenilor (începutul secolului al XIX-lea)*. În: *Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev. La 85 de ani. Basarabia în istoria românilor*. Coord. Gh. Cojocaru, I. Cereteu. Ed. Academiei Române, Ed, Istros, București-Brăila, 2021, p. 249-264. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8.
6. BÎRLĂDEANU, V. *Transformări economice și administrative în RSSM în perioada anilor 1959-1965, în Știința istoriei-formă fundamentală de cunoaștere a trecutului. In honorem Ion Șișcanu -70*. Galați: Editura Galați University Press, 2022, p. 428-446, ISBN 978-606-696-229-2.
7. CHIOSA, I. *Agentura și supravegherea ca metode de lucru ale poliției politice în Imperiul Rus: 1880-1914. Aspecte generale*, În *Societatea medievală și modernă a românilor: în onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*, București-Brăila: 2021, pp. 151-162. ISBN 978-973-27-3430-8 ISBN 978-606-654-452-8.
8. CHIRTOAGĂ Ion, *Cârnațeni, Căușeni și Cioburciu. Interpretarea unor toponime*. În: *Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev. La 85 de ani. Basarabia în istoria românilor*. Coord. Gh. Cojocaru, I. Cereteu. Ed. Academiei Române, Ed, Istros, București-Brăila, 2021, p. 415-428. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8
9. CIOBANU, Tudor, CERNENCHI, Eugen, *Mișcarea populației la hotarul de est al Țării Moldovei la sfârșitul secolului al XVIII-lea începutul secolului al XIX-lea*, . În: *Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev. La 85 de ani. Basarabia în istoria românilor*. Coord. Gh. Cojocaru, I. Cereteu. Ed. Academiei Române, Ed, Istros, București-Brăila, 2021, p. 217-229. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8
10. CONSTANTINOV, V. *Collaboration interconfessionnelle en Europe. Les idéologies intransigeantes des XVe et XVIe siècles. La Moldavie et les puissances voisines*, în „La loi de solidarité, vers une fraternisation selon la théologie et le droit”, sous la direction de Christine Mengès-Le Pape, Toulouse, Presses de l'Université Toulouse Capitole (Franța), p.81-92. ISBN : 978-2-3617-0247-2.
11. CONSTANTINOV, V. MIHALACHE, I. *Первые надания польского индигената молдавским боярам как форма интеграции в польскую политическую систему и элиту*, «Від аристократії

до еліти: домодерні та модерні ідентичності, ієрархії та середовище правлячої верстви», Круглий стіл. Програма та матеріали, Київ – Кам'янець-Подільський 2022, стр.30-32. ISBN – 978-966-02-9616-9.

12.CONSTANTINOV, V. *Посредническая роль валахского князя Раду Михни в подписании хотинского договора 1621 года, în Хотин-1621: 400 років пам'яті*. Збірник наукових праць / відпов. ред. Смолій Валерій; упоряд. Вирський Дмитро. Київ: НАН України, Ін-т історії України, 2021. 267 с. ISBN 978-966-02-9773-9, p.29-40.

13.CONSTANTINOV, Valentin, *Relațiile Țării Moldovei cu Marele Ducat al Lituaniei în a doua jumătate a sec. al XVI-lea*. În: *Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev. La 85 de ani. Basarabia în istoria românilor*. Coord. Gh. Cojocaru, I. Cereteu. Ed. Academiei Române, Ed, Istros, București-Brăila, 2021, p. 43-58. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8.

14.EMILCIUC, A. *Exportul derivatelor animaliere din Basarabia (1812-1861)*. În *Societatea medievală și modernă a românilor: în onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*, București-Brăila: 2021, pp. 113-126. ISBN 978-973-27-3430-8 ISBN 978-606-654-452-8.

15.EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, *O precizare la istoria relațiilor moldo-sinaite din sec. al XVI-lea*. În: *Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev. La 85 de ani. Basarabia în istoria românilor*. Coord. Gh. Cojocaru, I. Cereteu. Ed. Academiei Române, Ed, Istros, București-Brăila, 2021, p. 35-42. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8

16.EȚCO, D. *Activitatea financiară a Seminarului Teologic din Chișinău în primele decenii de la înființare*, în *Societatea medievală și modernă a românilor: în onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*, București-Brăila: 2021, pp. 339-358. ISBN 978-973-27-3430-8 ISBN 978-606-654-452-8.

17.FELEA, A. *Cofeturi, „dulceață de Myrobolau”, „zahăr candel”, miere de prigon:dulciurile in alimentația populației din Țara Moldovei in secolul al XVII-lea – începutul secolului al XIX-lea, în Alimentație și demografie în Moldova din Evul Mediu până în Epoca Modernă. Abordări interdisciplinare*. Editori: Ludmila Pârnău, George Bilavschi, Luminița Bejenaru, Vasilica-Monica Groza, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2021, p.125-148. ISBN 978-606-020-400-8.

18.FELEA, A. *Izvodul de zestre din Țara Moldovei în sec. al XVII-lea – începutul sec. al XIX-lea: caracteristici generale*. In: *Societatea medievală și modernă a românilor: în onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*. Coord.: Gheorghe Cojocaru, Igor Cereteu. București: Editura Academiei Române; Brăila: Editura Istros a Muzeului Brăilei "Carol I", 2021, p. 315-338. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8.

19.GHERASIM C. *Istoria prin prisma mentalităților în concepția lui Nicolae Iorga*. În: *Știința istoriei – forma fundamentală de cunoaștere a trecutului. In onorem Ion Țișcanu -70*. Galați, Galați University Pres, 2022, p.199-208. ISBN 978-606-696-229-2.

20.GUMENĂI, I. *Diseminarea tradiției ruse și a cultului imperial de către Biserica Ortodoxă din Basarabia în perioada țaristă*. În: *Istorie, cultură și mărturisire creștină în societatea europeană, Conferința internațională „Biserica Ortodoxă, Statul și societatea românească”, Ediția a III-a, Constanța, 24-25 mai 2021, București, Editura universitară, 2021, p. 23-37. ISBN 978-606-28-1367-3, DOI: 10.5682/9786062813673.*

21.GUMENĂI, I. *Mănăstirea și Icoana Făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Neamț ca centru de închinare a populației Țării Moldovei*, În: „Societatea medievală și modernă a românilor In

- onoarea lui Demir Dragnev. La 85 de ani”. București-Brăila, Editura Academiei Române, 2021, p. 297-315. ISBN 978-973-27-3430-8. ISBN 978-606-654-452-8.
- 22.GUMENĂI, I. *Preacuviosul Paisie Velicikovski si transferul său de la mănăstirea Dragomirna la Secu*, În: „Educație din perspectiva Valorilor”, Tom XIX, SUMMA THEOLOGIAE, București, Editura Eikon, 2021, p.65-71. ISBN: 978-606-49-0593-2.
- 23.GUMENĂI, I. *Reflectarea istorico-confesională a evenimentelor din 1821-1822din Țara Moldovei ă opera lui Andronic Popovici (1820-1893)*. În: 1821-2021. Bicentenarul Revoluției conduse de Tudor Vladimirescu, Târgoviște, Cetatea de Scaun, 2021, p.232-246. ISBN: 978-606-537-538-3.
- 24.GUMENĂI, I. *Religiozitate și binefacere la comunitatea armenească din Basarabia în perioada țaristă*, În: „Istoria ca pasiune. Studii oferite profesorului Alexandru-Florin Platon la împlinirea a 65 de ani”, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2022, p. 489-505. ISBN: 978-606-714-698-1.
- 25.GUMENĂI, I. *Viața lui Paisie Velicikovski de până la prezentarea sa la Muntele Athos relectată în opera lui Andronic Popovici*, În: „Bibliotecile și valorificarea cărții vechi românești și occidentale. Circulația cărții românești vechi în Basarabia”, București, Editura Eikon, 2022. ISBN 978-606-49-0685-4.
- 26.MISCHEVCA, Vlad, *O conferință a lui Nicolae Iorga despre familia Ypsilanților (Atena, 18 octombrie 1930)*. În: Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev. La 85 de ani. Basarabia în istoria românilor. Coord. Gh. Cojocaru, I. Cereteu. Ed. Academiei Române, Ed, Istros, București-Brăila, 2021, p. 369-390. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8
- 27.NEGREI, I. *Represiunea religioasă în Basarabia în anii 1940-1941. Un destin de martir: Părintele Gheorghe Tudorache, în Experimentul Pitești - Reeducare prin tortură: comunicări prezentate la Simpozionul Internațional: ed. a 2-a, Pitești, 8-10 octombrie 2021*. Editor – și coordonator: Ilie Popa, Fundația Culturală, Memoria, Filiala, Argeș, 2022, p. 220-225. ISBN 1843-4746.
- 28.NEGRU, Gh. NEGRU, E. *Demolarea identității românești din RSSM în anii primului deceniu postbelic, în Știința istoriei-formă fundamentală de cunoaștere a trecutului. In honorem Ion Șișcanu -70*. Galați: Editura Galați University Press, 2022, p. 360-374, ISBN 978-606-696-229-2.
- 29.NEGRU, Gh. NEGRU, E. *Fabricarea „limbii moldovenești” din RSSM în anii stalinismului, în Societatea medievală a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*. Coordonatori: Gheorghe cojocaru, Igor Cereteu, Editura Academiei Române, Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, București – Brăila, 2021, p. 391-411. ISBN 978-973-27-3430-8. ISBN 978-606-654-452-8.
- 30.POȘTARENCU, D. *Uniunea Sovietică croiește harta României la 1940, în „Știința istoriei – formă fundamentală de cunoaștere a trecutului. In honorem Ion Șișcanu – 70“*, Galați, Editura Galați University Press, 2022, p. 299–306. ISBN 978-606-696-229-2.
- 31.SVETLICINÎI, Larisa, *Noi mărturii documentare referitoare la mănăstirea Dancu*, În: Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev. La 85 de ani. Basarabia în istoria românilor. Coord. Gh. Cojocaru, I. Cereteu. Ed. Academiei Române, Ed, Istros, București-Brăila, 2021, p. 453-466. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8

32. TABUNCIC, Sergiu, *Cahul: parcursul istoric de la sat la oraș*. În: *Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani. Basarabia în istoria românilor*. Coord. Gh. Cojocaru, I. Cereteu. Ed. Academiei Române, Ed, Istros, București-Brăila, 2021, p. 415485-503. ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8.
33. TOMULEȚ, V. *Specificul genezei și evoluției relațiilor capitaliste în Rusia (mijlocul secolului al XVII-lea – începutul secolului al XIX-lea)*. În: *Știința istoriei – formă fundamentală de cunoaștere a trecutului. În onoare Ion Șișcanu – 70*. Editura Galați University Press, 2022, p. 18-39. ISBN 978-606-696-229-2.
34. TOMULEȚ, V. *Ținutul Orhei în descrierea statistică din 1825*. În: *Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*, București-Brăila: Editura Academiei Române – Editura Istros, 2021, p. 59-92 (2,5 c.a.). ISBN 978-973-27-3430-8; ISBN 978-606-654-452-8.
35. UNGUREANU, C. *Locuitorii Bucovinei și Basarabiei la hotarul secolelor XIX-XX, în Știința istoriei – formă fundamentală de cunoaștere a trecutului. În onoare Ion Șișcanu – 70*, Editura Galați University Press, 2022, p. 64-93, ISBN 978-606-696-229-2.
36. UNGUREANU, C. *Locuitorii ținuturilor Cernăuți și Hotin în anul 1774, în Societatea medievală și modernă a românilor. În onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani*, coord. Gheorghe Cojocaru, Igor Cereteu, București – Brăila: Editura Academiei Române – Editura Istros, 2021, p. 193-216, ISBN 978-973-27-3430-8.
37. UNGUREANU, C. *Procese etnodemografice în Bucovina, în timpul administrației militare (1775-1786)*, în *Istoria Bucovinei. perspective și interpretări*, ed. îngrijită de Rodica Jugrin și Marian Olaru, Suceava: Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2022, p.162-174, ISBN 978-973-666-738.
38. UNGUREANU, C. *Sistemul de învățământ din Bucovina la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în *Istoria Bucovinei. perspective și interpretări*, ed. îngrijită de Rodica Jugrin și Marian Olaru, Suceava: Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2022, p. 521-539, ISBN 978-973-666-738-1.
39. UNGUREANU, C. *Unterricht in deutscher Sprache in der Bukowina (19. Jahrhundert – Anfang des 20. Jahrhunderts)*, în *Deutsche Sprache, Wissenschaft und Kultur in der rumänischen Bildungssystem (1918-1933). Politische Debatten und akademische Beziehungen*, hg./eds. Iulia Zup, Alexandra Chiriac, Ionuț Nistor, Adrian Vițălaru, Konstanz: Hartung-Gorre Verlag, 2021, p. 63-81, ISBN 978-3-86628-727-3.

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

1. CERETEU, I. *Difuzarea și circulația cărții românești în județul Orhei în secolele XVIII-XIX (în baza unui manuscris din perioada interbelică)*, În: *În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan. În onoare Valentin Tomuleț*, Biblioteca Științifică, Chișinău, p. 251-271. ISBN 978-9975-62-465-7.
2. CHIRTOAGĂ, I. CHIRTOAGĂ, V. *Politica autorităților ruse de colonizare a sudului Basarabiei (1809-1830)* În: *În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan. În onoare Valentin Tomuleț*, Biblioteca Științifică, Chișinău, p. 409-423 ISBN 978-9975-62-465-7.

- 3.CONSTANTINOV, V. *Precizări genealogice cu privire la dinastia Bogdăneștilor. Anastasia, fiica lui Lațco vodă, În oglinda istoriei. De la medieval la contemporan. In onorem Valentin Tomuleț, Chișinău, 2022, p.68-78. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 4.DRAGNEV, D. *Etapale includerii Principatului Moldovei în modernitatea europeană (1550-1821). în vol.: În oglinda istoriei.: de la medieval la contemporan. In onorem profesor Valentin Tomuleț, Coord. Liliana Rotaru, Chișinău, 2022, p. 52-67. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 5.DRAGNEV, D. ROTARU, L. *Cuvânt înainte, în vol.: În oglinda istoriei.: de la medieval la contemporan. In onorem profesor Valentin Tomuleț, Coord. Liliana Rotaru, Chișinău, 2022, p. 7-9. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 6.EMILCIUC, A. *Codificarea legislației din domeniul comercial în Principatele Române/România și Basarabia: particularități și similitudini (1812-1918), în: „Latinitate, Romanitate, Românitare”, Volumul conferinței științifice internaționale „Latinitate, Romanitate, Românitare”, Ediția a 5-a, 5-6 noiembrie 2021, Chișinău, Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 308-320. ISBN 978-9975-159-60-9.*
7. EMILCIUC, A. *Evoluția relațiilor agrare în Principatul Moldovei și Basarabia (1812-1859), În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan. In onorem profesor Valentin Tomuleț, Chișinău: Biblioteca Științifică (Institut) “Andrei Lupan”, 2022, pp. 424-439. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 8.EȘANU, A. *Un Post-scriptum la Cantemiriana (aspecte controversate), în vol.: În oglinda istoriei.: de la medieval la contemporan. In onorem profesor Valentin Tomuleț, Coord. Liliana Rotaru, Chișinău, 2022, p. 191-202. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 9.GHERASIM C. *Impactul regimului de dominație țarist asupra mentalității colective a nobilimii din Basarabia în primele decenii după anexare. În: În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan. În: In onorem profesor Valentin Tomuleț. Chișinău, Biblioteca Științifică, 2022, p. 531-547. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 10.GHERASIM C. *Istoric, profesor și om. În: În oglinda istoriei: de la mideival la contemporan. In onorem profesor Valentin Tomuleț. Chișinău, Biblioteca Științifică, 2022, p. 31-38. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 11.GUMENÂI, I. *Comunitatea etno-confesională armenescă din Ismail. Apariție, evoluție demografică și locașuri de cult, În: În oglinda istorie: de la medieval la contemporan. In Honorem profesor Valentin Tomuleț Chișinău, Biblioteca Științifică, 2022, p. 518-530 ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 12.MISCHEVCA, V. *Domnii fanarioți din Moldova și Țara Românească (1711–1821), în: „În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan : In onorem profesor Valentin Tomuleț” / Universitatea de Stat din Moldova, Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” ; editor: Constantin Manolache ; coordonator: Liliana Rotaru ; responsabil de ediție: Cristina Gherasim. – Chișinău : Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”, 2022, p. 203-223. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 13.NEGRU, Gh, NEGRU, E. *Contestarea „limbii moldovenești încrucișate” și invalidarea marrismului în lingvistica din RSSM (1949-1952) În: În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan. În: In onorem profesor Valentin Tomuleț. Chișinău, Biblioteca Științifică, 2022, p. 731-740, ISBN 978-9975-62-465-7.*

- 14.SCLIFOS, E.T. *Chestiunea Basarabiei în paginile ziarului Le Pays. Câteva materiale inedite (1856). În: În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan. În: In onorem profesor Valentin Tomuleț. Chișinău, Biblioteca Științifică, 2022, p. 368-377. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 15.TABUNCIC, S., *Exploatarea sării în Principatul Moldovei (1812-1859). În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan. In onorem profesor Valentin Tomuleț. Editor: dr. hab. Constantin Manolache. Coordonator: dr. Liliana Rotaru. Responsabil de ediție: dr. Cristina Gherasim. Universitatea de Stat din Moldova. Biblioteca Științifică(Institut) „Andrei Lupan”. Chișinău, „Continental-Grup” SRL, 2022, p. 440-446. ISBN 978-9975-62-465-7.*
- 16.TOMULEȚ, V. *Basarabia la 1828: procese demografice, structuri sociale și profesionale (descrisă într-un memoriu prezentat instituțiilor imperiale ruse) (Partea I). n: Latinitate, Romanitate, Românitare. Ediția 6. Integral, 5-6 noiembrie 2021, Chișinău. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 266-294. ISBN 978-9975-159-60-9.*
- 17.TOMULEȚ, V. *Emanciparea Țiganilor în Basarabia. În: Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației, Volumul IX, Partea 2, Cahul, 2022, p. 161-169 (0,6 c.a.). ISSN 2587-3563, E-ISSN 2587-3571.*
- 18.TOMULEȚ, V. *Statistica militară rusă din 1825 – sursă de patrimoniu în studierea istoriei ținutului Orhei. În: Cercetarea istoriei și patrimoniului cultural local în contextul dezvoltării durabile a societății. In onorem Nicolae Chicuş / coordonatori: Larisa Noroc, Valentina Ursu, Chișinău, 2021, p. 38-57 (1 c.a.). ISBN 978-9975-46-574-8.*
- 19.TOMULEȚ, V. *Valeriu MUTRUC, În așteptarea reformelor: viața agrară a Basarabiei în primele decenii ale stăpânirii imperiale ruse, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2019, 540 p. ISBN: 978-606-714-525-0. În: Latinitate, Romanitate, Românitare. Ediția a VI-a. Chișinău, 5-6 noiembrie 2021, p. 505-514 (0,3 c.a.). ISBN 978-9975-159-60-9.*
- 20.UNGUREANU, C. *Locuitorii ținutului / județului Hotin în secolul al XIX-lea – începutul secolului XX, în În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan. In onorem profesor Valentin Tomuleț, coord. Liliana Rotaru, Chișinău: Biblioteca Științifică „Andrei Lupan”, 2022, p. 473-499, ISBN 978-9975-62-465-7.*

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

a. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

- 1.EȚCO, D. *Experiență și practică istorică în tratamentul și profilaxia epidemiilor (Regiunea Donului, epidemia de holeră din vara anului 1830). În: МЕДИЦИНА. ВИКЛИКИ. ОСВІТА. МАТЕРІАЛІ ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 лютого року, Сборник статей, Harkiv, 2022, p. 7-9.*
- 2.MISCHEVCA, Vlad, *Familia Ypsilanti – emigranți politici în Rusia (1807-1816), în: Eteria în Principatele Române (1821). 200 de ani de la începutul mișcării de eliberare a Greciei (Materialele conferinței internaționale: Iași, 27 februarie 2021), / coordonator: Sorin Iftimi. București, 2021, p. 55-92. ISBN 978-606-9013-24-3.*

b. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

- 1.CONSTANTINOV, V, COSTEȚCHI, G. *Sfârșitul crizei politice din Rzeczpospolita și confruntările polono-otomane de la începutul domniei lui Jan III Sobieski, în Dialog intercultural polono-moldovenesc : Culegere de studii. Materialele Congresului științific internațional Moldo-*

Polono-Român: Educație-Politici-Societate. vol.V, partea II, Chișinău-Cracovia 11-13 aprilie 2022, p.104-110. ISBN 978-9975-76-399-8.

2.CONSTANTINOV, V, MIHALACHE, I. Domnia lui Constantin Cantemir și confruntarea polono-otomană pentru Moldova de-a lungul domniei acestuia, în Dialog intercultural polono-moldovenesc : Culegere de studii. Materialele Congresului științific internațional Moldo-Polono-Român: Educație-Politici-Societate, vol.V, partea II, Chișinău-Cracovia 11-13 aprilie 2022, p.110-117. ISBN 978-9975-76-399-8.

3.CONSTANTINOV, V. MALAI, L. Țara Moldovei și originile regimului de Pace de la Karlowitz din 1699, în Dialog intercultural polono-moldovenesc : Culegere de studii. Materialele Congresului științific internațional Moldo-Polono-Român: Educație-Politici-Societate, vol.V, partea II, Chișinău-Cracovia 11-13 aprilie 2022, p.98-104. ISBN 978-9975-76-399-8.

4.GUMENĂI, I. *Cultul țarului și promovarea acestuia de către instituțiile de cult ortodox*, În: „Patrimoniul cultural: Cercetare, valorificare, promovare”, Ediția XIII, Materialele Conferinței, vol. II, Chișinău, 2021, p. 172-180. ISBN 978-9975-3513-7-9. <https://doi.org/10.52603/9789975351379>.

5.MISCHEVCA, Vlad, *Din culisele diplomatice a semnării tratatului de pace de la București: rolul lui Manuc Bey*, în: „Latinitate, Romanitate, Românită”, conferință științifică internațională, Ediția a V-a, 5-6 noiembrie 2021, Chișinău / coordonator: Liliana Rotaru; referenți științifici: Demir Dragnev [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2022, p. 244-265. ISBN 978-9975-159-60-9.

6.MISCHEVCA, Vlad, *Războiul ruso-turc din 1806-1812: trupe armate și impact asupra Principatului Moldova*, în: *Republica Moldova în căutarea identității*. Materialele Conferinței științifice internaționale „30 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova”, / Coordonatori: Anatol Petrencu, Ion Negrei. Chișinău, S.n., 2021, p. 100-124. ISBN 978-9975-3533-9-4.

7.NEGREI, I. *Proclamarea independenței Republicii Democratice Moldovenești (24 ianuarie 1918)* – în Republica Moldova în căutarea identității. Materialele Conferinței Științifice Internaționale 30 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, 23-24 august 2021. Coordonatori: Anatol Petrencu, Ion Negrei, Chișinău, Cartdidact, 2022, p. 139-155, ISBN 978-9975-3533-9-4.

8.NEGREI, Ion, PETRENCU, Anatol, *Prefață* la volumul *Republica Moldova în căutarea identității*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale 30 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, 23-24 august 2021. Coordonatori: Anatol Petrencu, Ion Negrei, Chișinău, Cartdidact, 2022, p. 20-23, ISBN 978-9975-3533-9-4.

9.ȘIȘCANU, I. Proclamarea RSS Moldovenești unionale (2 august 1940), în Republica Moldova în căutarea identității. Materialele Conferinței Științifice Internaționale 30 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, 23-24 august 2021. Coordonatori: Anatol Petrencu, Ion Negrei, Chișinău, Cartdidact, 2022, p. 172-188, ISBN 978-9975-3533-9-4.

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

1.CONSTANTINOV Valentin, *Românii în corespondența lui Stanisław Koniecpolski marele hatman al Coroanei (IV). În jurul chestiunii cazacilor (1637-1638)*, în „Anuarul Institutului de Istorie”, X (2021), p.74-85. ISBN -978-9975-4387-9-7.

- 2.EMILCIUC, A. *Marii negustori exportatori și importatori din Basarabia (1812-1856)*. În: „Anuarul Institutului de Istorie: Materialele sesiunii științifice anuale, 19 decembrie 2019”, Chișinău, 2021, p. 95-114, ISSN 2345-1939.
- 3.EMILCIUC, A. *Comerțul de tranzit al Imperiului Rus prin vămile Basarabiei (1812-1853)*, „Anuarul Institutului de Istorie: Materialele sesiunii științifice anuale, 22 decembrie 2020”, Chișinău, 2021, p. 116-126, ISSN 2345-1939.
- 4.NEGRU, E. *RASSM ȘI RSSM – două entități, același scenariu: de la „moldovenizarea” și „indigenizarea” cadrelor la rusificare (1940/1941-1944/1953)*. În: „Anuarul Institutului de Istorie, Materialele sesiunii științifice anuale, 22 decembrie 2020, Chișinău, 2021, p. 175-196. ISSN 2345-1939.
- 5.UNGUREANU, C. *Lipovenii din Bucovina și Basarabia (sfârșitul secolului al XVIII-lea – începutul secolului XX)*. În: „Anuarul Institutului de Istorie, Materialele sesiunii științifice anuale, 22 decembrie 2020, Chișinău, 2021, p. 98-115. ISSN 2345-1939.

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

- 1.GUMENĂI, I. *Apartenența religioasă ca indiciu al apartenenței etnice în spațiul pruto-nistrean*, În: Conferința științifică internațională „Identitate, patrimoniu, globalizare”, Universitatea București, Facultatea de Filosofie, București, 8 aprilie, 2022 pe <https://filosofie.unibuc.ro/2022/04/04/conferintele-bucuresti-chisinau-editia-a-iii-a-identitate-patrimoniu-globalizare/>
- 2.GUMENĂI, I. *Viața și opera lui Paisie Velicikovski în lucrările lui Andronic Popovici*, În: Conferința Națională „Cartea veche românească și străină”, ediția I, cu tema „Pe urmele Sfântului Paisie de la Neamț (Velicikovski). 300 de ani de la nașterea sa (1722 – 2022)”, București, Mănăstirea Comana (Jud. Giurgiu), 25 – 26 mai 2022, p. 8-9.

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

- 1.CERETEU, Igor, *Biblioteca preotului Gheorghe Armașu din Petreni: o comoară regăsită*, în Conferința științifică internațională Latinitate, Romanitate, Românită. Ediția VI-a. Programul și rezumatele comunicărilor. Chișinău. Republica Moldova 3-5 noiembrie 2022, p. 39. ISBN 978-9975-163-52-1.
- 2.CERETEU, Igor, *Vieți de sfinți în biblioteca mănăstirii Noul Neamț*, Simpozion științific internațional: *Valori bibliofile – 2022. Ediția XXXI-a.* cu tema: „Cultură și spiritualitate în Țările Române: moștenirea literară a Sfântului Paisie Velicikovski și a discipolilor săi”, 16 iunie 2022, Chișinău. Biblioteca Națională a Republicii Moldova, p. 7. Rezumat.
- 3.EȘANU, A., EȘANU V. *Opera cantemiriană în obștea Sd. Paisie de la Neamț*. Simpozion științific internațional: *Valori bibliofile – 2022. Ediția XXXI-a.* cu tema: „Cultură și spiritualitate în Țările Române: moștenirea literară a Sfântului Paisie Velicikovski și a discipolilor săi”, 16 iunie 2022, Chișinău. Biblioteca Națională a Republicii Moldova, p. 5. Rezumat.
- 4.DRAGNEV, D., XENOFONTOV I. *Nicolai Andreevici Mohov (1904-1953)- fecior de chiabur, „poporului și partidului credincios”*. În: Conferința științifică internațională: Latinitate, Romanitate, Românită, 3-4 noiembrie 2022, Chișinău: CEP, USM, 2022.

5. EȚCO, D. *Repere metodologice de organizare a diverselor cursuri de arte în cadrul școlilor de învățământ secundar din Basarabia(a II-a jum. A sec. al XIX-lea)*, în *Materialele Conferinței PATRIMONIUL CULTURAL: CERCETARE, VALORIFICARE, PROMOVARE*, Ediția a XIV-a, Chișinău, Republica Moldova, 30-31 mai 2022
- 6.FELEA, A., *Încetarea căsătoriei prin divorț în Țara Moldovei (sec. al XVII-lea – începutul sec. al XIX-lea): considerații generale*. În: *Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția a 8-a, 27 mai 2022: In memoriam Ion Niculiță (1939-2022): Program. Rezumatele comunicărilor / Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filosofie; editor: Aurel Zanoci; comitetul organizatoric: Aurel Zanoci [et al.]; comitetul științific: Ion Eremia [et al.]*. – Chișinău: CEP USM, 2022, p.47-48. ISBN 978-9975-159-41-8.
- 7.FELEA, A., *Divorțul în Țara Moldovei în sec. al XVII-lea – începutul sec. al XIX-lea: între prevederi și realitate cotidiană*. În: *Conferința științifică internațională patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare. Ediția a XIV-a: Studiind patrimoniul cultural, îi asigurăm viitorul, dezvoltăm inteligența și cercetarea științifică*. Programul și rezumatele comunicărilor. Chișinău, 2022, p.76.
- 8.FUȘTEI, N. *Categoriile comunităților religioase în RSSM*, în Programul și rezumatele comunicărilor. Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția a 8-a, 27 mai 2022: In memorial Ion Niculiță (1939-2022), Chișinău, 2022, pp. 61-62. ISBN 978-9975-159-41-8.
- 9.FUȘTEI, N. *Cuviosul Paisie Velicicovski și tradiția isihastă în practica rugăciunii*, în Programul și rezumatele comunicărilor la Simpozionul Științific Internațional „Valori Bibliofile”- 2022, ediția a XXXI-a, cu genericul: Cultură și spiritualitate în Țările Române: moștenirea literară a Sfântului Paisie Velicikovki și a discipolilor săi, Chișinău, 2022.

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

- 1.EMILCIUC, A. *Sistemul de patente în domeniul comerțului în Basarabia și România (1859-1914)*, Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția a 8-a, 27 mai 2022: In memoriam Ion Niculiță (1939-2022): Program. Rezumatele comunicărilor / Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filosofie; editor: Aurel Zanoci; comitetul organizatoric: Aurel Zanoci [et al.]; comitetul științific: Ion Eremia [et al.] – Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 53-54 ISBN 978-9975-159-41-8.
- 2.GHERASIM, Crisitna. *Listele nobililor cu drept de vot - sursă importantă în studierea istoriei nobilimii din Basarabia (studiu de caz: alegerile nobiliare din 1847)*. În: Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, Ediția VIII., in memoriam Ion Niculiță. Program. Rezumatele comunicărilor, Chișinău, 2022, ISBN 978-9975-159-41-8, p. 51.
- 3.TOMULEȚ, V. *Basarabia la 1828: relații comerciale și negustori (descrisă într-un memoriu prezentat instituțiilor imperiale ruse) II*. În: Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie. Ediția A VIII-a, In memoriam Ion Niculiță (1939-2022), Program. Rezumatele comunicărilor, Chișinău, 2022, p. 49. (0,1 c.a.) ISBN 978-9975-159-41-8.
- 4.TOMULEȚ, V. *Revolta țăranilor din satul Tabani, județul Hotin în legătură cu aplicarea reformei agrare din 1868*. În: Conferința științifică internațională a Muzeului Național de Istorie a

Moldovei: ediția a XXXI-a, 27-27 octombrie 2022: Program. Rezumatele comunicărilor, Chișinău 2021 (Istorie. Arheologie. Muzeologie), p. 152-153 (0,1 c.a.) ISBN 978-9975-87-140-2, ISBN 978-9975-166-14-0 (PDF).

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.2. enciclopedii, dicționare

1.CERETEȘU, I., *Молдавия*, în Русская энциклопедия, М. 2021.

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

1.Mischevca, V. *Să nu rămânem corigenți în ecuațiile istoriei*, în: Revista *ART EMIS*, ISSN, ISSN-L 2247- 4374 <https://www.art-emis.ro/istorie/sa-nu-ramanam-corigenti-in-ecuatii-istoriei-2>

2.Mischevca, V. *Sub flamura Tricolorului național*, în: Revista *ART EMIS*, ISSN, ISSN-L 2247-4374 <https://www.art-emis.ro/analize/sub-flamura-tricolorului-national> (14.08.2022)

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

1.FELEA A. *Instituția căsătoriei, relațiile de rudenie și familie în Țara Moldovei: (sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XIX-lea): Program și note de curs*. Chișinău: S. n., 2022 (Lexon-Prim). 136 p. ISBN 978-9975-163-08-8

2.FELEA A., DOLGHI A. *Istoria românilor și universală. Ghid și teste de pregătire pentru examenul de bacalaureat. Material didactic conform Curriculumului 2019 și Programei pentru BAC 2021. Clasa a 10-a*. Chișinău, 2021, 96 p. ISBN 978-9975-77-308-9.

3.FELEA A., DOLGHI A. *Istoria românilor și universală. Ghid și teste de pregătire pentru examenul de bacalaureat. Material didactic conform Curriculumului 2019 și Programei pentru BAC 2021. Clasa a 11-a*. Chișinău, 2021, 96 p. ISBN 978-9975-77-308-9.

4.FELEA A., DOLGHI A. *Istoria românilor și universală. Ghid și teste de pregătire pentru examenul de bacalaureat. Material didactic conform Curriculumului 2019 și Programei pentru BAC 2021. Clasa a 12-a*. Chișinău, 2021, 96 p. ISBN 978-9975-77-308-9.

5.GHERASIM, C., *Managementul Patrimoniului Imaterial. Note de Curs*. Chișinău: CEP USM, 2021, 434 p. ISBN: 978-9975-158-87-9.

6.GHERASIM, C., *Didactica Istoriei. Ghid Metodic*, Chișinău: CEP USM, 2021, 220 p. 978-9975-158-98-5.

7.GHERASIM, C. *Istoria și Didactica Istoriei*, în *Didactica învățământului primar*, Note de curs, Chișinău: CEP USM, 2022, p.

8.TOMULEȚ. V. *Burgheziile europene în epoca modernă: caracteristici, generale și ipostaze teritoriale. Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 290 p. ISBN 978-9975-159-15-9

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului

În etapa a treia de realizare a proiectului (2022) cercetătorii au elaborat și publicat o serie întreagă de monografii articole și studii, care reies din interesul științific al temei proiectului în derulare. Materialele și activitățile științifice și de popularizare a științei din cadrul proiectului au fost realizate în întregime. Acestea au un impact major asupra științei și societății în ansamblu, deoarece argumentează momente istorice contradictorii din istoria noastră națională. Cercetările întreprinse în această etapă, publicațiile științifice contribuie în mare măsură la clarificarea unor chestiuni referitoare la identitatea națională. Realizările în cadrul proiectului din etapa a treia (2022) impun noi concluzii asupra unor subiecte din istoria românilor și, desigur, necesitatea aprofundării cercetării unor teme de istorie și identitate națională. Studiile academice de sinteză sunt de mare utilitate, nu doar pentru profesori și învățători de istorie, pentru studenți și elevi, ci și pentru specialiști din alte domenii, pentru pături mai largi ale societății, preocupate de cunoașterea istoriei naționale.

8. Infrastructura de cercetare utilizată în cadrul proiectului

Infrastructura pentru cercetarea proiectului, care este unul de anvergură nu corespunde cerințelor. Compiuterele și imprimantele sunt învechite. Cercetătorii sunt nevoiți să lucreze asupra proiectului în bibliotecile personale, utilizând tehnica personală. În prezent dispunem de 8 birouri, 8 calculatoare, 6 imprimante (2003, 2014), aparat foto NIKON, aparat foto CANON.

9. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului

În etapa a treia (2022) de realizare a proiectului au fost inițiate colaborări cu instituții și cercetători din Republica Moldova. În discutarea perioadei vechi din volumul I al sintezei academice au fost implicați arheologi de la Universitatea de Stat din Moldova (S. Matveev) și de la Muzeul Național de Istorie a Moldovei (E.Sava, A.Zanoci). De asemenea, s-au aprofundat legăturile cu Biblioteca Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, în persoana directorului Aculina Mihaluța. Au fost menținute și intensificate legăturile cu Biblioteca Națională a Republicii Moldova (E. Pintilei, V. Cosovan, L. Corghenci, R. Plăieșu), Biblioteca Științifică Centrală (C. Manolache (director), dnele M. Poștarencu, T. Zaharova, M. Popescu), care au fost foarte receptive la doleanțele noastre. Membrii proiectului au colaborat în această etapă cu Biblioteca Municipală „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, Muzeul Național de Etnografie și Istorie a Moldovei (P.Vicol, T.Candu, A. Prohin). Cercetătorii din cadrul proiectului au colaborat cu instituții superioare de învățământ (Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea „Alec Russo” din Bălți, Univeristatea „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul, Universitatea din Comrat). De un real folos în realizarea proiectului a fost colaborarea cu instituțiile ecleziastice (mănăstirile: Noul Neamț, Suruceni, Japca, Curchi).

10. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului

În perioada a treia de realizare a proiectului au fost inițiate colaborări cu o serie de instituții din România, care s-au arătat interesate de realizarea activităților noastre. Am colaborat cu unele cadre didactice de la Universitatea „Al.I.Cuza” Iași (acad. Victor Spinei, dr. Petronel Zahariuc). Au fost destul de receptivi la doleanțele noastre de colaborare Directorul Muzeului Municipal

Iași A. Ichim, muzeograful Alexandru Gorea, care sunt dispuși să ne ofere material ilustrativ pentru volumele de sinteză; Vice directorul Muzeului de Istorie din cadrul Palatului Culturii din Iași dr. S. Țurcanu; Directorul Bibliotecii Mitropoliei Moldovei „Dumitru Stăniloae” din Iași V. Popa, bibliograful Cristina Muraru, care ne-au oferit literatură utilă proiectului nostrum și care în bibliotecile din Republica Moldova lipsește cu desăvârșire. Membrii proiectului au participat la o serie de conferințe și simpozioane științifice din România și Polonia. În vederea realizării etapei a treia (2022) a proiectului executorii au continuat și inițiat colaborări cu instituții de cercetare din străinătate. Au fost amplificate relațiile de colaborare Academia Română și cu Centrul de Relații Internaționale din Cadrul Facultății de Istorie a Universității „Al.I.Cuza” din Iași (România). Executanții proiectului au participat la un șir de manifestări științifice – conferințe internaționale, organizate peste hotare, în special în România. (online). În anul 2022, cercetătorul științific superior Eugen-Tudor Scrifos a beneficiat de un stagiu de cercetare de două luni (aprilie-mai) oferită de Fondation Maison de Science (Paris), în cadrul Centre du Monde Russie, cu tema de cercetare Franța și chestiunea sudului Basarabiei (1877-1878). De asemenea, același cercetător va colabora cu Muzeul Literaturii din Iași, prin scrierea unui articol referitor la activitatea basarabeanului Axinte Frunza la Iași.

11. Dificultățile în realizarea proiectului

În perioada a treia de realizare a proiectului (2022) am constatat aceleași dificultăți ca și în etapele precedente. Dificultățile în procesul de realizare a proiectului au apărut din cauza situației pandemice, or urmare a acestor dificultăți a fost mai greu de cercetat în bibliotecile din țară și de peste hotare. Cea mai mare dificultate este în legătură cu insuficiența resurselor financiare. Un proiect de o asemenea anvergură necesită o finanțare mai consistentă. Sunt prevăzute mijloace financiare infime rezervate publicațiilor științifice, astfel încât numărul de suplimente la volumele de sinteză este foarte redus. Nu sunt prevăzute mijloace financiare pentru achiziționarea mijloacelor tehnice, ori executorii proiectului nu dispun de calculatoare, imprimante și alt utilaj tehnic. O dificultate constă în faptul că nu toate colegiile de redacție ale publicațiilor acceptă specificarea că materialul a fost elaborat în cadrul acestui proiect.

12. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice

Manifestări științifice internaționale (peste hotare):

- 1.CERETEU, Igor. Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022, comunicarea: *Prezența și difuzarea cărții românești în Basarabia înainte și după anexarea de la 1812*
- 2.CERETEU, Igor. Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022, comunicarea: *Mănăstirea Noul Neamț - centru de teaurizare a valorilor bibliofile românești și străine (1864-1962)*
- 3.CERETEU, Igor. Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022. Lansare de carte: *Valori cărțurărești din Biblioteca Mănăstirii Noul Neamț (tipărituri din secolele XVI-XX)*. Autor: Igor Cereteu, Anul publicării: 2021, ISBN: ISBN 978-9975-3274-1-1 (Prezentator: dr. Elena Chiaburu).
- 4.CERETEU, I. Lansare de carte: *Valori cărțurărești din biblioteca mănăstirii Noul Neamț (tipărituri din secolele XVI-XIX)*, Chișinău, Lexon-Prim, 2021, La Biserica „Sfântul Pantelimon”,

- București, 22 septembrie 2022 vezi evenimentul pe:
<https://www.facebook.com/luminacuvantului/videos/1127623831180163>
5. CERETEU, I. Simpozionul Internațional „Moștenirea spirituală și culturală a Sfântului Paisie de la Neamț. 300 de ani de la naștere (1722-2022)”. Tema comunicării: *Urmașul Sfântului Paisie Velicovschi - Arhimandritul Andronic Popovici (1820-1893) și activitățile sale în Basarabia*. Organizat în perioada 13-16 noiembrie 2022 la Iași și Mănăstirea Neamț de Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, Mănăstirea Neamț, Centrul Cultural-Misionar Doxologia.
6. EȘANU, A. EȘANU, V. Întemeierea primelor universități academice românești (repercusiuni internaționale). Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022.
7. EȘANU, A. EȘANU, V. Călătoria împăratului rus Alexandru I în Basarabia: circumstanțe, acțiuni, consecințe. Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022.
8. EȘANU, A. EȘANU, V. Document-text-ediții critice. Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022.
9. EȘANU, A. EȘANU, V. Lansare la 15 ianuarie 2022 la Palatul culturii din Iași, România a volumului I semnat de Eșanu Andrei, Eșanu Valentina: *Chișinăul de altădată: 1436-1812*. Studiu monografic, corpus de documente și alte materiale, Vol. I din seria „Chișinăul istoric” în 5 volume, coord. Sergiu Mustață, Alexandru Corduneanu, Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2021, 616 p. ISBN 978-9975-54-605-8 (Seria „Chișinăul istoric” ISBN 978-9975-54-604-1: 1) (Prezentatori: Dr. Elena Chiaburu, dr. Marius Chelcu, dr. Laurențiu Rădvan).
10. EȘANU, A. EȘANU, V. Lansare de carte, 9 septembrie 2022 la Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, Eșanu Andrei, Eșanu Valentina. Cantemiriana. Noi contribuții, Chișinău, Lexon-Prim, 2021, și Idem, *Retrospecții istorice româno-ruse*, Chișinău, LexonPrim, 2021.
11. EȘANU, A. EȘANU, V. Lansare la 4 iunie 2022, București, România la Târgul de carte BOOKFEST a volumului I semnat de Eșanu Andrei, Eșanu Valentina. *Chișinăul de altădată: 1436-1812*. Studiu monografic, corpus de documente și alte materiale, Vol. I din seria „Chișinăul istoric” în 5 volume, coord. Sergiu Mustață, Alexandru Corduneanu, Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2021, 616 p. ISBN 978-9975-54-605-8 (Seria „Chișinăul istoric” ISBN 978-9975-54-604-1: 1) (Prezentatori: dr. Mihai Gribincea, Dr. prof. Zamfira Mihail, dr. Adrian Crecuinescu).
12. EȘANU, A. EȘANU, V. Lansare la 3 iunie 2022, la Biblioteca Județeană Buzău, România a volumului I semnat de Eșanu Andrei, Eșanu Valentina. *Chișinăul de altădată: 1436-1812*. Studiu monografic, corpus de documente și alte materiale, Vol. I din seria „Chișinăul istoric” în 5 volume, coord. Sergiu Mustață, Alexandru Corduneanu, Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2021, 616 p. ISBN 978-9975-54-605-8 (Seria „Chișinăul istoric” ISBN 978-9975-54-604-1: 1) (Prezentatori: Al. Corduneanu, dna viceprimar Cutasevici).
13. EȘANU, A. EȘANU, V. *Opere cantemiriene în aria de interes ale monahilor de la Neamț*. Simpozionul Internațional „Moștenirea spirituală și culturală a Sfântului Paisie de la Neamț. 300 de ani de la naștere (1722-2022)”, organizat la Iași și Mănăstirea Neamț în perioada 13-16 noiembrie 2022 de Arhiepiscopia Iașilor, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, Mănăstirea Neamț și Centrul Cultural-Misionar Doxologia.
14. EȘANU, A. EȘANU, V. *Reconstituiri și întregiri la Biblioteca lui Dimitrie Canremir*. Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022.

- 15.CIOBANU, T, Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022, comunicarea: *Importanța utilizării izvoarelor de demografie istorică din primul sfert al secolului al XIX-lea în scrierea monografiilor de localități din Republica Moldova.*
- 16.CONSTANTINOV, V. Conferința științifică internațională: Europa po Jesieni Narodów. Następstwa przemian 1989 roku w Europie (Europa după Toamna Națiunilor. Urmările transformărilor din 1989 în Europa). 20-21.I.2022, unde a fost prezentată comunicarea în ședința plenară: *Na kresach UE. Republika Mołdawii – wyzwania transformacji (La granița UE. Republika Moldova – provocările transformărilor).*
- 17.CONSTANTINOV, V. Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022, comunicarea: *Propagandă, ideologie și discurs politic în primele decenii ale secolului al XVII-lea.*
- 18.CONSTANTINOV, V. Două prelegeri la Institutul de Științe Politice și Administrative a Universității Pedagogice din Cracovia: 1. *Na kresach Unii Europejskiej. Wzywania transformacji i stosunki narodowościowe (La granița Uniunii Europene. Provocările transformării și relațiile interetnice);* 2. *Na kresach Unii Europejskiej. Problemy migracyjne w Republice Mołdawii.* Prelegeri organizate pentru studenții de la specializarea Relații internaționale și Politologia. 13.I.2022
- 19.CONSTANTINOV, V. Participarea la Congresul cercetătorilor dinastiei Wasa, 28-30 septembrie 2022, Olsztyn. Polonia.
- 20.CONSTANTINOV, V. Participarea la Congresul Medievalistilor Polonezi, 21-23 septembrie 2022, Katowice, Polonia....
- 21.CONSTANTINOV, V. Prelegerea pentru studenții de la Institutul de Istorie și Arhivistică: *Między demokracją szlachecką i orientalnym despotyzmem. Mołdawia w pierwszych dekadach XVII w. (Între democrația nobiliară și despotismul oriental. Țara Moldovei în primele decenii ale secolului al XVII-lea).* 19.I.2022.
- 22.EMILCIUC, A. *Forme instituționale ale creditării agricole în Basarabia (1834-1918)* în CONGRESUL NAȚIONAL AL ISTORICILOR ROMÂNI, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022.
- 23.EȚCO, D. Conferința științifică internațională organizată de Ministerul Sănătății din Ucraina, Academia de Medicină Postuniversitară, Asociația Medicilor din Ucraina în data de 22-24 ianuarie 2022, MEDICINĂ.PROVOCĂRI. EDUCAȚIE., or. Harikov, Ucraina, comunicarea: *Опыт и историческая практика лечения и профилактики эпидемий. О мерах к пресечению холеры в 19-ом веке. Земли Донских Казаков, летом 1830 года.*
- 24.EȚCO, D. *Experiență istorică în promovarea modului sănătos de viață. Practici alimentare. Rețete și rezultate. Studiu de caz: Imperiul Rus (sec. XIX); Aspecte ale proiecției Iluminismului occidental în estul european. Implementarea idealului uman și educațional. (sec. XVIII-XIX); Unele aspecte ale experienței fotografice școlare în Basarabia țaristă. (sec XIX), CONGRESUL NAȚIONAL AL ISTORICILOR ROMÂNI, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022.*
- 25.EȚCO, D. Международная научная конференция *Исторические особенности социально-экономического развития постсоветских стран*, ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ «ИНСТИТУТ ВСЕМИРНОЙ ИСТОРИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК

- УКРАИНЫ, 26 septembrie 2022 Интеграция системы образования Республики Молдова в систему европейских образовательных ценностей.
- 26.GHERASIM, C. *Viața cotidiană a nobilimii din Basarabia (1812-1873)*. În: Congresul Național al Istoricilor Români. Program. Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022.
- 27.GUMENĂI, I. Al III-lea Congres Internațional al Istoricilor Români, Alba – Iulia, România, 8-10 septembrie 2022. Comunicarea: *Biserica Ortodoxă și celebrarea centenarului includerii Basarabiei în componența Rusiei*.
- 28.GUMENĂI, I. Colocviul internațional „Românii și Muntele Athos: mănăstiri, arhive pelerinaje”, Universitatea „AL. I. Cuza”, Iași, România, 7-8 octombrie 2022. Comunicare: *Paisianismul în spațiul pruto-nistean*.
- 29.GUMENĂI, I. Conferința națională „Locul și rolul mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei în secolele XVI-XIX”, Mănăstirea Secu, România. 14-16 septembrie 2022. *Comunicare: Mănăstirea Secu în timpul stăreției lui Paisie Velicovski*.
- 30.GUMENĂI, I. Conferința științifică internațională „Identitate, patrimoniu, globalizare”, Universitatea București, Facultatea de Filosofie, București, 8 aprilie, 2022. Comunicare: *Apartenența religioasă ca indiciu al apartenenței etnice în spațiul pruto-nistean*.
- 31.GUMENĂI, I. Conferința științifică internațională „Biserica Ortodoxă, statul și societatea românească. Isihie și filantropie în viața bisericii ortodoxe”, Constanța, Ediția a IV-a, 23 mai 2022. Comunicare: *Paisie Velicovski și rugăciunea minții. O retrospectivă mai puțin teologică și mai mult istorică*.
- 32.GUMENĂI, I. Conferința științifică internațională „Istorie și patrimoniu ecleziastic”, Mănăstirea Pângărați, 6-7 mai 2022. Comunicare: *Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la mănăstirea Noul – Neamț*.
- 33.GUMENĂI, I. Conferința științifică internațională: Cartea veche românească și străină. Ediția I, Cu tema: „Pe urmele Sfântului Paisie de la Neamț (Velicovski). 300 de ani de la nașterea sa (1722 – 2022)”, București, Mănăstirea Comana (JUD. GIURGIU), 25-26 mai 2022. Comunicare: *Viața și opera lui Paisie Velicovski în lucrările lui Andronic Popovici*.
- 34.GUMENĂI, I. Conferința Internațională Moștenirea spirituală și culturală a Sfântului Paisie de la Neamț. 300 de ani de la naștere. (1722-2022). Iași, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Arhiepiscopia Iași, Universitatea AL. I. Cuza, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Mănăstirea Neamț, 12-16 noiembrie. Comunicare: *Influențe românești în formarea lui Paisie Velicovski*.
- 35.MISCHEVCA, V. CONGRESULUI NAȚIONAL AL ISTORICILOR ROMÂNI de la Alba Iulia (8-10 septembrie 2022), comunicarea: *Fanarioții între pace și război*, 8 septembrie
- 36.MISCHEVCA, V. CONGRESULUI NAȚIONAL AL ISTORICILOR ROMÂNI de la Alba Iulia (8-10 septembrie 2022), comunicarea: *Problema Principatelor Române în contextul internațional al disputei franco-ruse post Tilsit (1807)*, 8 septembrie.
- 37.MISCHEVCA, V. CONGRESULUI NAȚIONAL AL ISTORICILOR ROMÂNI de la Alba Iulia (8-10 septembrie 2022), comunicarea: *Algoritmul politicii externe ruse în ecuația Problemei Orientale și factorul fanariot*, 10 septembrie.
- 38.NEGREI, I. 22-25 septembrie 2022, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Simpozion: Porți deschise către civilizații. Tomis – Constanța MMXXII. Centenarul Încoronării. Subiect - *Monumente dedicate Regelui Ferdinand I în spațiul basarabean*.

- 39.NEGREI, I. 30 septembrie -2 octombrie 2022, Pitești, România. Simpoziul Internațional, Experimentul Pitești – Reeducare prin tortură. Ediția a 22 –a, Organizatori: Fundația Culturală, Memoria, Filiala, Argeș etc. Subiect – *Monumente dedicate Regelui Ferdinand I în spațiul basarabean.*
- 40.NEGREI, I. 30 septembrie -2 octombrie 2022, Pitești, România. Simpoziul Internațional, Experimentul Pitești – Reeducare prin tortură. Ediția a 22 –a, Organizatori: Fundația Culturală, Memoria, Filiala, Argeș etc. Subiect – *Biserica din Basarabia pe calea Unirii cu Biserica Ortodoxă Română (1917-1920)*
- 41.NEGREI, I. Al III-lea Congres Internațional al Istoricilor Români, Alba – Iulia, România, 8-10 septembrie 2022. Comunicarea Subiect: *Parcursul politic al Basarabiei în ajunul Unirii ei cu România (1917-1918)*
- 42.NEGRU, Gh. Al III-lea Congres Internațional al Istoricilor Români, Alba – Iulia, România, 8-10 septembrie 2022. *Comunicarea Basarabia – de la regiune la gubernie țaristă.*
- 43.NEGRU, Gh. Al III-lea Congres Internațional al Istoricilor Români, Alba – Iulia, România, 8-10 septembrie 2022. Comunicarea: *Apariția și dezvoltarea „generației unirii” în Basarabia (sfârșitul sec. XIX – începutul sec. XX).*
- 44.BÂRLĂDEANU, V. Conferința științifică națională jubiliară „Antropologia istorică în spațiul cunoașterii istorice contemporane”: eveniment organizat de Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România, 11-12 iunie 2022, comunicarea: *Imaginarul și cultura războiului în politicile și practicile memoriale din spațiul post-sovietic (1992-2022).*
- 45.BÂRLĂDEANU, V. Congresul Național al Istoricilor Români, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2022, comunicarea: *Comunitățile memoriei și forme de rezistență prin cultură la românii transnistreni (1992-2022).*
- 46.BÂRLĂDEANU, V. A V-a conferință Leonidas Donskis „Depășirea traumei colective – Lecții învățate și calea de urmat”, Andrei Sakharov Center for Democratic Development, Vitautas Magnus University Vilnius, Lituania, 21 septembrie 2022, comunicarea: *Traumas of totalitarianism past and the memory communities of the Republic of Moldova: from silece to dialogue.*
- 47.BÂRLĂDEANU, V. Conferința științifică Memorie și democratizare în societățile post-dictatoriale: România și Republica Moldova în perioada post-comunistă, Academia Evanghelică Transilvania Sibiu, România, 28-29 septembrie 2022, comunicarea: *Politici și comunități ale memoriei în Transnistria: între trauma posttotalitară și resentimentul imperial.*
- 48.BÂRLĂDEANU, V. Colocviu național Lanțul generațiilor. Experiințe senzoriale și narațiuni ale trecutului nostru, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române și Muzeul Memorial „Nicolae Bălcescu” împreună cu Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” și Serviciul Județean Vâlcea al Arhivelor Naționale, Râmnicu-Vâlcea, 30 septembrie-1 octombrie 2022, comunicarea: *Reprezentările frigului în memoriile basarabenilor deportați în Siberia.*
- 49.BURLACU, V. Conferința internațională Războaie de independență, diplomație și societate. Noi perspective și abordări ale Problemei Orientale 1875-1876, Ministerul Apărării Naționale al României, Departamentul pentru Politica de Apărare, Planificare și Relații Internaționale, Institutul pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară, București, 9-10 mai 2022, comunicarea: *războiul ruso-româno-turc din anii 1877-1878: aspecte istoriografice.*

- 50.NEGRU, Gh. Basarabia: o problemă arzătoare a relațiilor diplomatice sovieto-române (începutul anilor 1970-sfârșitul anilor 1980), masă rotundă: „Românii din jurul României: realități și perspective”, Academia Română – filiala Iași, Centrul de istorie și civilizație europeană, 6 iunie 2022.
- 51.NEGRU, E. Masă rotundă: „Românii din jurul României: realități și perspective”, Academia Română – filiala Iași, Centrul de istorie și civilizație europeană, 6 iunie 2022, comunicarea: *Strategii de deconstrucție și construcție identitară în RSS Moldovenească (1944-1953)*.
- 52.ȚÎCU, O. Conferința internațională: Diplomația românească (1862-2022): Direcții, Strategii, Percepții europene, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România, 30 iunie-2 iulie 2022, comunicarea: *Bătălia diplomatică pentru Basarabia: Delegația română la Conferința de la Genova (1922)*.
- 53.ȚÎCU, O. Conferința internațională: „Strategies XXI”, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, România, 26-28 iunie 2022, comunicarea: *Russia's war on Ukraine: implications for Republic of Moldova*.
- 54.ȚÎCU, O. Conferința internațională: România în sistemul de securitate al Europei Centrale și de Sud-Est, Directive, Evoluții, Provocări (1921-2022), Statul Major al Apărării, Muzeul Militar din Iași, Iași, România, 23-24 iunie 2022, comunicarea: *Pregătirea anexării Basarabiei. Acțiunea subversivă și implicările Legației Sovietice de la București (1934-1940)*.
- 55.ȚÎCU, O. Lecție publică: Războiul din Ucraina și situația din R. Moldova, 26 mai 2022, Institutul de Istorie „George Barițiu”, Cluj-Napoca, România.
- 56.UNGUREANU, C. Al III-lea Congres Internațional al Istoricilor Români, Alba – Iulia, România, 8-10 septembrie 2022. Comunicarea Comunicarea „Cadastrul austriac din Bucovina – sursă valoroasă de cercetare istorică”.
- 57.UNGUREANU, C. Conferința internațională „Limbă și cultură germană în România (1918-1933). Realități istorice și procese culturale”, desfășurată la Sibiu, la 12-15 octombrie 2022, comunicarea: *Germanii din Bucovina și Basarabia în secolul al XIX-lea – începutul secolului XX*”.
- 58.UNGUREANU, C. Conferința științifică internațională „Bucovina – cultură și spiritualitate europeană. 30 de ani de la înființarea Institutului Bucovina”, desfășurată la Rădăuți, la 6-7 octombrie 2022, comunicarea: „Refugiați din nordul Bucovinei în județul Rădăuți, în anii 1940-1941”.
- 59.UNGUREANU, C. Prelegerea 104 ani de la unirea Basarabiei cu România la Biblioteca Județeană I. G. Sberea din Suceava, 28 martie 2022.

Manifestări științifice internaționale (în Republica Moldova)

- 1.GUMENĂI, I. Conferința științifică internațională „Paisianismul și epoca sa”, Chișinău, 12-14 mai 2022. Comunicare: *Influența factorului românesc asupra personalității lui Paisie Velicikovski*.
- 2.BURLACU, V. Conferința internațională Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională, organizată de Ministerul Apărării al Republicii Moldova, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Republica Moldova. Coorganizator: Agenția pentru Știință și Memorie Militară, Ministerul Apărării, Republica Moldova, Chișinău, 26 mai 2022, comunicarea: *Unele aspecte controversate cu privire la caracterul și data declanșării conflictului armat din raioanele de est ale Republicii Moldova*.

3.EȚCO, D. Conferința științifică internațională „Paisianismul și epoca sa”, Chișinău, 12-14 mai 2022. Comunicare: *Conexiunile iluminismului european cu ortodoxismul românesc (sec.al XVIII-lea- înc.sec.al XIX-lea)*.

4.EȚCO, D. Conferința științifică internațională organizată IPC al MECC “PATRIMONIUL CULTURAL: CERCETARE, VALORIFICARE, PROMOVARE, Ediția a XIV-a, Chișinău, Republica Moldova, 30-31 mai 2022, comunicarea: *Repere metodologice de organizare a diverselor cursuri de arte în cadrul școlilor de învățământ secundar din Basarabia(a II-a jum. A sec. al XIX-lea)*.

5.NEGREI. I. 19 octombrie 2022, Chișinău, Conferința științifică „Spiritualitatea românească în spațiul basarabean”. Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la reactivarea Mitropoliei Basarabiei. Organizatori: - Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, Patriarhia Română, Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”. Subiect – *Înfuițarea Mitropoliei Basarabiei*

6.TOMULEȚ, V. Raport. *Emanciparea țiganilor în Basarabia*. În: Conferința științifică internațională „Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației” (Ediția a IX-a). 3 iunie 2022, organizată de Universitatea de Stat „B.P Hasdeu” din Cahul.

Manifestări științifice naționale

1.EȘANU, A. Eșanu, V. Lansare la 10 iunie 2022 Academie de Științe a Moldovei, Chișinău a a volumului I semnat de Eșanu Andrei, Eșanu Valentina. *Chișinăul de altădată: 1436-1812*. Studiu monografic, corpus de documente și alte materiale, Vol. I din seria „Chișinăul istoric” în 5 volume, coord. Sergiu Mustață, Alexandru Corduneanu, Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2021, 616 p. ISBN 978-9975-54-605-8 (Seria „Chișinăul istoric” ISBN 978-9975-54-604-1: 1) (Prezentatori: dr. Silvia Corlăteanu, dr. Alina Felea)

2.EȘANU, A. EȘANU, V. Scurt istoric al satului Sculeni. Repercusiuni ale deportărilor în localitate. Conferință științifică cu genericul: „*Deportările staliniste în localitățile raionului Ungheni*”. Com. Sculeni, rn. Ungheni, 17 iunie 2022.

3.MISCHEVCA, V. *Tricolorul național (aspecte practico-teoretice)*. - Masă rotundă cu genericul - „Drapelul de Stat - simbolul valorilor naționale autentice”. 27 aprilie 2022, orele 10.30 - 12.30.

4.MISCHEVCA, V. Lecție publică în cadrul Clubului istoricilor de la Biblioteca municipală Al. Hâjdău - *Algoritmul politicii ruse în ecuația Problemei basarabene și Factorul fanariot (1711-1812)*, (28.10.2022).

5.CONSTANTINOV, V. Prelegere publică Tătarii lituanieni și Țara Moldovei cu prilejul vernisării expoziției „Tătarii lituanieni în documentele de arhivă” la Muzeul de Istorie și Etnografie din Soroca, 4 februarie 2022.

6.CONSTANTINOV, V. Moderator în cadrul lansării cărții „Între pace și război. Domnii fanarioți în contextul raporturilor internaționale (1774-1812)” 21 martie 2022.

7.CONSTANTINOV, V. Participarea la lansarea cărții „Refugiul regelui suedez Carol al XII-lea (1709-1714) în Imperiul Otoman. Calabalâcul de la Varnița” 17 mai 2022.

8.EMILCIUC, A. Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, ediția a 8-a, 27 mai 2022: In memoriam *Ion Niculiță (1939-2022)*, Universitatea de Stat

din Moldova, Facultatea de Istorie și Filozofie, comunicarea *Sistemul de patente în domeniul comerțului în Basarabia și România (1859-1914)*.

9.EȚCO, D. *Masa rotundă Unirea de la 1859 și impactul asupra Basarabiei* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 ianuarie 2022, intervenția Experiențe și provocări politice în sudul Basarabiei, deceniul II-IV, sec. al XIX-lea.

10.EȚCO, D. *Masa rotundă 104 ani de la Unirea Basarabiei cu România* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 martie 2022), intervenția Probleme de școală națională și naționalizarea învățământului public în Basarabia anilor 1917-1918.

11.EȚCO, D. Simpozionul științific național *Popasuri mănăstirești*, Mănăstirea Noul- Neamț, 4-5 august 2022, comunicarea *Istoricul școlilor bisericești primare din Basarabia*.

12.FUȘTEI, N. Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, USM. În Memoriam Ion Niculiță (1939-2022), 27 mai 2022. Comunicarea: *Categoriile comunităților religioase în RSSM*.

13.GHERASIM, C. *Masa rotundă Unirea de la 1859 și impactul asupra Basarabiei* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 ianuarie 2022), Activitatea și organizarea divanurilor ad-hoc în Principatele Române.

14.GHERASIM, C. Prezentarea lucrării: Dumitru D. Moruzi. Pro Basarabia, Pro România. Schisori deschise. Chișinău: Știința, 2021, 216 p. 24 ianuarie 2022.

15.GHERASIM, C. Prezentare lucrările elaborate la Facultatea de Istorie și Filosofie în cadrul Expoziției de postere dedicată aniversării a 104 ani de la Unirea Basarabia cu România, 28 martie 2022.

16.GHERASIM, C. *Basarabia sub regim de dominație țaristă. Biblioteca Hristo Botev*. Întâlnire cu elevii de la LT George Călinescu. 18 mai 2022.

17.GHERASIM, C. *Listele nobililor cu drept de vot - sursă importantă a studierii istoriei nobilimii din Basarabia (studiu de caz: alegerile nobiliare din 1847)*. În: Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie, Ediția VIII., in memoriam Ion Niculiță. Program. Rezumatele comunicărilor, Chișinău, 2022,.

18.GHERASIM, C. *Fondul Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia – sursă importantă în studierea istoriei nobilimii basarabene (1812-1918)*. Conferența Națională a Arhiviștilor, ediția 2022, 7-8 iulie 2022, Chișinău.

19.GHERASIM, C. Participare la Ședința Comsiei pentru reglementarea denumirilor urbane din mun. Chișinău (06 iulie 2022, Primăria municipiului Chișinău).

20.GHERASIM, C. Participarea la ședința Comună a Comisiilor Naționale pentru Salvagardarea Patrimoniului Imaterial din România și Republica Moldova „Patrimoniul de ieri și de astăzi”, Ministerul Culturii RM, Chișinău, 14 septembrie 2022.

21.GHERASIM, C. *Patrimoniul arhitectural al Chișinăului*. În: Filiala Târgovește, 12 octombrie 2022.

22.GUMENĂI, I. *Masa rotundă Unirea de la 1859 și impactul asupra Basarabiei* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 ianuarie 2022), intervenția Principatele romane in perioada premergătoare Micii uniri.

- 23.GUMENĂI, I. Conferința Națională a Arhiviștilor, ediția 2022, 7-8 iulie 2022, Chișinău USM. Comunicarea: Fondul mănăstirii Noul Neamț – izvor documentar al istoriei vieții spirituale din spațiul românesc.
- 24.GUMENĂI, I. Conferința științifică „Istorie, etnografie și spiritualitate în viziunea personalităților basarabene din a doua jum. a sec. al XIX-lea – prima jum. a sec. al XX-lea. In memoriam academician Iustin Frățiman” Ediția a III-a, Vineri, 23 septembrie 2022. Comunicare: *Andronic Popovici, mănăstirea Noul Neamț și promovarea paisianismului în Basarabia.*
- 25.GUMENĂI, I. Conferința științifică „ Spiritualitatea românească în spațiul basarabean” (Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la reactivarea Mitropoliei Basarabiei), Chișinău, 19 octombrie 2022. Comunicare: *Mănăstirea Noul Neamț – o reflectare a gândirii românești.*
- 26.NEGREI, I. *Masa rotundă 104 ani de la Unirea Basarabiei cu România* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 martie 2022), intervenția Revoluțiile ruse din 1917 – Ucraina – Basarabia.
- 27.NEGREI, I. 24 martie 2022, Centrul Academic Internațional Eminescu. Conferință științifică *ACTUL IDENTITĂȚII NOASTRE NAȚIONALE: ÎN TIMP ȘI SPAȚI, Cu prilejul împlinirii a 104 ani de la Unirea Basarabiei cu România - 27 martie 1918*, Organizatori: Centrul Academic Internațional Eminescu, Academia Oamenilor de Știință din România, Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”. Subiect - *REVOLUȚIILE RUSE DIN 1917: UCRAINA – BASARABIA.*
- 28.NEGREI, I. 24 martie 2022, Biblioteca Publică „Alba Iulia”, Chișinău. Organizatori: Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”. Prelegere publică cu tema *Unirea Basarabiei cu România - 27 martie 1918 - manifestare a voinței populare și expresie a identității românești a spațiului dindre Prut și Nistru.*
- 29.NEGREI, I. Participare la masa rotundă cu genericul „Drapeul de Stat-simbolul valorilor naționale autentice”, Chișinău, 27 aprilie 2022.
- 30.NEGREI, I. 12 octombrie 2022, Chișinău, Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Masă rotundă organizată cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la încoronarea Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria, 15 octombrie 1922. Subiect: *Monumente înălțate Regelui Ferdinand I în spațiul basarabean.*
- 31.NEGREI, I. 11 octombrie 2022. Chișinău, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – Vasile ȚEPORDEI, *Iubim Basarabia. Articole jurnalistice. Editoriale. Predici. Evocări*, vol.-1-2, ediție de Lidia Troianowski, Editura Știința, 2022. Vol. 1, ISBN 978-9975-85-331-6; vol. 2., ISBN 978-9975-85-332-3.
- 32.NEGREI, I. 11 octombrie 2022. Chișinău, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – Gheorghe I. Năstase, *Studii istorico-geografice*, Ediție îngrijită de Dinu Poștarencu, Editura Știința, 2022. 452 p. ISBN 978-9975-85-281-4.
- 33.NEGREI, I. 19 octombrie 2022, Chișinău, Conferința științifică „Spiritualitatea românească în spațiul basarabean”. Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la reactivarea Mitropoliei Basarabiei. Organizatori: Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, Patriarhia Română, Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”. Lansarea lucrării *Basarabia – pământ românesc*, Antologie. vol . V, Editor și redactor științific – Mihai Tașcă, Chișinău, 2021, 918 p. ISBN 978-9975-66-731-9.

- 34.NEGREI, I. 23 octombrie 2022, satul Mașcăuți, raionul Criuleni. Organizator: Primăria satului Mașcăuți, raionul Criuleni. Lucrarea Vasile Trofăilă, MĂȘCĂUȚI PE RĂUT, Chișinău, Editura Vandis LIBER, 351 p. ISBN 978-9975-63-531-8
- 35.NEGRU, Gh. *Masa rotundă Unirea de la 1859 și impactul asupra Basarabiei* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 ianuarie 2022), intervenția Percepției ale autorităților țariste privind România modernă și Basarabia.
- 36.NEGRU, Gh. *Masa rotundă 104 ani de la Unirea Basarabiei cu România* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 martie 2022, intervenția Orientarea „național-românească” a ziarului „Cuvânt Moldovenesc”. Documente rusești (1914-1916).
- 37.NEGRU, Gh. *Apariția și dezvoltarea generației unirii în Basarabia*, Centrul Academic Internațional Eminescu, 25 martie 2022.
- 38.NEGRU, Gh. *Istoricul, profesorul și omul politic Alexandru Moșanu – 90 de ani de la naștere*”, masa rotunda, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 19 iulie 2022
- 39.SCLIFOS, E. T. *Masa rotundă Unirea de la 1859 și impactul asupra Basarabiei* (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 ianuarie 2022), intervenția Locul „problemei românești” în cadrul întrevederilor de la Osborne și Stuttgart (1857).
- 40.SCLIFOS, E. T. *Masa rotundă „104 ani de la unirea Basarabiei cu România”*, (Chișinău, Institutul de Istorie, 24 martie 2022), intervenție Presa franceză și intrarea armatei române în Basarabia (1918).
- 41.ȘIȘCANU, I. Comunicare în cadrul mesei rotunde dedicate consemnării Zilei comemorării victimelor foametei organizate în RSS Moldovenească în anii 1946-1947, Institutul de Istorie, Chișinău, 15 aprilie 2022.
- 42.TOMULEȚ, V. *Câteva constatări privind eliberarea Țiganilor din Basarabia*. În: Sesiune științifică de comunicări realizată în cadrul Programului de stat 2020-2023, proiectul de cercetare „Evoluția istorică a Moldovei din antichitate până în epoca modernă în contextul civilizației europene. Basarabia în cadrul Imperiului Rus. Sinteză academică, studii, documente și materiale”. Partea I, cifrul 20.80009.0807.36. 21 decembrie 2021.
- 43.TOMULEȚ, V. *Basarabia la 1828: relații comerciale și negustori (descrișă într-un memoriu prezentat instituțiilor imperiale ruse) II*. În: Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie. Ediția A VIII-a, In memoriam Ion Niculiță (1939-2022), , Chișinău, 2022, 27 mai 2022.
- 44.TOMULEȚ, V. Guțu, A. *Basarabia în relațiile comerciale ale Rusiei cu Imperiul Austriac (1812-1830)*. În: Conferința științifică a Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei. Arheologie – Istorie – Muzeologie (ediția a XXXII-a). 27-28 octombrie 2022.
- 45.TOMULEȚ, V. *Revolta țăranilor din satul Tabani, județul Hotin în legătură cu aplicarea reformei agrare din 1868*. În: Conferința științifică a Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei. Arheologie – Istorie – Muzeologie (ediția a XXXII-a). 27-28 octombrie 2022.
- 46.ȚÎCU, O. Lecție publică: Unirea de la 27 martie 1918 între trecut și actualitate, Consiliul Raional Glodeni, 25 martie 2022.

Manifestări științifice cu participare internațională

- 1.CERNENCHI, E. Sesiunea „Valorificarea și promovarea patrimoniului cultural comun, o soluție viabilă pentru dezvoltarea durabilă a zonei transfrontaliere Vaslui-Hâncești. Proiectul „Pe urmele lui Ștefan cel Mare”, 17-19 mai 2022, or. Hâncești, comunicarea: *Politica externă și diplomația Țării Moldovei în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*.
- 2.CONSTANTINOV, V. Conferința științifică internațională organizată de Filiala Ștefan cel Mare a Bibliotecii municipale B.P.Hasdeu, cu comunicarea *Strategia militară a lui Ștefan cel Mare*. (iulie 2022).
- 3.EȘANU, A. EȘANU, V. Opera cantemiriană în obștea Sf. Paisie de la Neamț. Simpozion științific internațional : Valori bibliofile – 2022. Ediția XXXI-a. cu tema: „*Cultură și spiritualitate în Țările Române: moștenirea literară a Sfântului Paisie Velicovski și a discipolilor săi*”, 16 iunie 2022, Chișinău. Biblioteca Națională a Republicii Moldova.
- 4.FUȘTEI, N. Simpozion științific internațional : Valori bibliofile – 2022. Ediția XXXI-a. cu tema: „*Cultură și spiritualitate în Țările Române: moștenirea literară a Sfântului Paisie Velicovski și a discipolilor săi*”, 16 iunie 2022, Chișinău. Biblioteca Națională a Republicii Moldova, comunicarea: Cuviosul Paisie Velicovski și tradiția isihastă în practica rugăciunii.
- 5.GUMENĂI, I. Conferința științifică internațională *LATINITATE, ROMANITATE, ROMÂNITATE* (ediția a VI-a), 4 noiembrie 2022, Chișinău, USM, comunicarea: Biserica ortodoxă și Basarabia anului 1912.
- 6.MISCHEVCA, Vlad. Conferința științifică internațională *LATINITATE, ROMANITATE, ROMÂNITATE* (ediția a VI-a), 4 noiembrie 2022, Chișinău, USM – „Alexandru Hangerli - un principe filolog cu o domnie efemeră.
- 7.ȘIȘCANU, I. Conferința internațională: Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației, ediția a IX-a, Universitatea „B. P. Hasdeu” din Cahul, 3 iunie 2022, comunicarea: *Propaganda ca acțiune de justificare a agresiunii URSS împotriva Poloniei*.

13. Aprecierea și recunoașterea rezultatelor obținute în proiect

- 1.BURLACU, V. Premiul Academiei Române „Nicolae Iorga” pentru lucrarea Unirea Basarabiei cu România și recunoașterea ei internațională (decembrie 2021).
2. BURLACU, V. Premiul Fundației Culturale Magazin Istoric pentru lucrarea Formarea și evoluția RASSM Moldovenești (1924-1940) (iunie 2022).
- 3.COJOCARU, GH, SCLIFOS. E.-T. Premiul Nicolae Iorga al „Fundației Magazin Istoric” pentru volumul de documente *Documente privind istoria Românilor. Colecția Eudoxiu Hurmuzaki*. Seria a 3-a, vol. V., Franța și chestiunea Basarabiei la Conferința de Pace de la Paris (1919-1920), București-Brăila, Editura Academiei Române, Editura Istros, 2021. București, 8 iunie 2022.
- 4.GHERASIM, C. Diplomă de excelență obținută la cea de-a XIV-a Expoziției Europene a Creativității și Inovării „**EUROINVENT-2022**”, ce s-a desfășurat în perioada 26-28 mai 2022, la Iași (România).
5. GHERASIM, C. Premiul pentru tineri cercetători (în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte) „Valeriu Canțer” al Academiei de Științe RM (hotărârea din 2 noiembrie 2022 a Prezidiului Academiei de Științe).

6.EȘANU, Andrei, EȘANU, Valentina, Premiul „Alexandru Boldur” al Academiei de Științe a Moldovei pentru anii 2020-2021.

7. EȘANU, A. Medalia „Meritul științific” clasa a II-a oferit de Prezidiumul AȘM.

8. EȘANU, Andrei, EȘANU Valentina. Premiul special al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru lucrarea: *Chișinăul de altădată: 1436-1812*. Studiu monografic, corpus de documente și alte materiale, Vol. I din seria „Chișinăul istoric” în 5 volume, coord. Sergiu Mustăță, Alexandru Corduneanu, Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2021, 616 p. ISBN 978-9975-54-605-8

14. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute **în proiect** în mass-media:

Emisiuni radio/TV de popularizare a științei:

1.CERETEU, I. Interviu la emisiune de stiri de la postul TV Trinitas la 23 septembrie 2022: *Despre circulația cărții românești și străine în Basarabia*. Emisiunea poate fi vizionată pe: <https://www.youtube.com/watch?v=-jAaQnJISAI>

2.CERETEU, I. Articol în ziarul *Lumina*, București, Patriarhia Română, din 22 septembrie 2022, semnat de Emilian Apostolescu despre lansarea de carte. Articolul poate fi citit la: https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/lansare-de-carte-la-parohia-sfantul-pantelimon-foisorul-de-foc-din-bucuresti-174818.html?fbclid=IwAR1SWZXmQEGla3cBs7As8dfFTZMMCzgt2wwfhnxr_OB_wy6lso98Rs2uXMU

3.CERETEU, I. *Biblioteca salvată de la Noul Neamț: Circulația cărții românești pe ambele maluri ale Prutului, crucială pentru basarabeni*. Articol pe basilica.ro (agenție de presă a Patriarhiei Române): Articolul poate fi citit pe: <https://basilica.ro/biblioteca-salvata-de-la-noul-neamt-circulatia-cartii-romanesti-pe-ambele-maluri-ale-prutului-cruciala-pentru-basarabeni/?fbclid=IwAR1-OV2cGIdI8C4--S6cl-fizTr65TJTH53ZteGmN6oHLI4ZLtEP-NU7Weg>

4.CERETEU, I. Despre lansarea de carte din 22 septembrie 2022, vezi: <https://www.facebook.com/luminacuvantului>

5.CERETEU, I. Interviu în cadrul emisiunii Universul credinței de la TVR din 25 septembrie 2022, ora 7.00.

6.CERETEU, I. *Cercetători din România și Republica Moldova au confirmat că circulația cărții românești pe ambele maluri ale Prutului a fost crucială pentru basarabeni*, articol de Alexandru Popescu pe stiripesurse.ro din 25 septembrie 2022: https://www.stiripesurse.ro/cercetatori-din-romania-si-republica-moldova-au-confirmat-ca-circulatia-cartii-romanesti-pe-ambele-m_2572800.html?fbclid=IwAR32F_L8nIQGFXOQNPFdATipmmlmDLk9mpIWawWvqJ0y8yi1AElgGRVr5g

7.EȘANU, A, EȘANU, V. Radio Iași, despre volumul *Chișinăul de altădată*, 15 ianuarie 2022.

8.EȘANU, A, EȘANU, V. Radio Moldova, 17 martie, la emisiunea „Academia Radio” cu Andrei Viziru despre volumul *Chișinăul de altădată 1436-1812*, Chișinău, 2021

9.EȘANU A, EȘANU, V. Jurnal TV la emisiunea „Valurile Vânturilor” (din 23 februarie 2022) cu Val Butnaru despre volumul *Chișinăul de altădată 1436-1812*, Chișinău, 2021

10.EȘANU, A, EȘANU, V. Radio Chișinău cu Gh. Cojocar, emisiunea „Istoria la pachet”. Tema: *Cetatea Soroca*”, 20 iunie 2022.

- 11.EȘANU, A, Radio Chișinău cu Alina Rusu la 25 septembrie 2022 referitor la participarea la Congresul Național al Istoricilor Români de la Alba Iulia.
- 12.EȘANU, A, TVR Moldova în cadrul emisiunii „Lecție de istorie” cu Vasile Munteanu, la 1 octombrie 2022 dedicată marelui cărturar al poporului român și domn al Țării Moldovei – Dimitrie Cantemir.
- 13.MISCHEVCA, V. Radio Moldova, 6 mai 2022, 15.³⁰ = *Câteva observații heraldice cu privire la pretinsa panglică a „Sf. Ștefan”*.
- 14.MISCHEVCA, V. Tv ERT-3 (Grecia), 28.04.2022 = *interviu despre istoricul Problemei Transnistriei*.
https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid023rjtqx8t9jxcgyBKZeLJXPfCnfmarF5JRkT3Zjy6DHgcQgDobHHb8tbEpoVW8kJI&id=100007278701779&sfnsn=scwspmo
- 15.MISCHEVCA, V. TVR Moldova, = Sâmbătă, 21 mai 2022, începând cu ora 19:00, *emisiunea „LECTȚIA de ISTORIE”* cu istoricul Vlad Mischevca, cercetător științific, despre raptul Basarabiei de la 1812. (red. V. Munteanu) (reluare) <https://fb.watch/dxUqikJbW0/>
- 16.GHERASIM C. *Mica Unirea în istoria românilor*. Istoria la Pachet. 21 ianuarie 2021.
- 17.GHERASIM C. Prezentarea cărții: Stăpâni și robi sau nobili și țigani în Basarabia (1812-1861). Studiu și documente. Istoria la Pachet. 28 februarie 2022.
- 18.GHERASIM. C. Telematinal. Clubul Nobilimii din Basarabia. TVR. 02 februarie 2022. <https://www.facebook.com/TVRMoldova/videos/679286483095483> (01 h 19 min.)
- 19.GHERASIM, C., *Nobilimea din Basarabia*. Istoria la Pachet, Radio Chișinău, 25 iulie 2022. (dr. Eugen-Tudor Sclifos)
- 20.GHERASIM C. *Pacea de la Iași (1792)*. Istoria la Pachet, Radio Chișinău, 01 august 2022. (dr. Eugen-Tudor SCLIFOS)
- 21.NEGREI, I. 24 martie 2022, TVR Moldova, Emisiunea Matinal. La 104 ani de la Unirea Basarabiei cu România. Lecțiile Istoriei. Prezentator – Sandu Scobioală.
- 22.NEGREI, I. 27 septembrie 2022. Radio Vocea Basarabiei, *Prin labirinturile Istoriei*. Redactor-prezentator – Leonid Smolnițchi .
- 23.NEGREI, I. octombrie 2022, TVR Moldova, Lecția de istorie *Lupta românilor pentru unitatea națională în Epoca Modernă*. Redactor -moderator – Vasile Munteanu.
- 24.NEGREI, I. 20 octombrie 2022. Radio Moldova. Subiect: Inaugurarea bustului Regelui Ferdinand I la Orhei, duminică 16 octombrie 2022.
- 25.NEGRU, Gh. Unirea Basarabiei la 27 martie 1918, TVR – Moldova, emisiunea „Obiectiv Comun”, 25 martie 2022
- 26.SCLIFOS, E. T. *Mica Unirea în istoria românilor*. Istoria la Pachet. 21 ianuarie 2021.
- 27.SCLIFOS, E. T. *Nobilimea din Ba sarabia*. Istoria la Pachet, Radio Chișinău, 25 iulie 2022. (dr. Cristina Gherasim)
- 28.BÂRLĂDEANU, V. Emisiunea Forum, emisiune realizată de Leonid Smolnițchi, Radio Basarabia, 13 iunie 2022, tema Cultura memoriei și practici comemorative privind deportările din 12-13 iunie 1949 (cu dr. Ludmila Cojocar).
- 29.BÂRLĂDEANU, V, Emisiunea Știrii TVR, reportaj „Istoria tătarilor lituanieni, prezentată într-un vernisaj la Muzeul din Soroca”, TVR, 5 februarie 2022 <https://trm.md/ro/regional/istoria-tatarilor-lituanieni-prezentata-intr-un-vernisa-j-la-muzeul-de-istorie-si-etnografie-din-soroca>

30. SCLIFOS, E. T. *Pacea de la Iași (1792)*. Istoria la Pachet, Radio Chișinău, 01 august 2022. (dr. Cristina Gherasim)
31. UNGUREANU, C. *81 de ani de la masacrul de la Fântâna Albă în cadrul TVR Moldova*, emisiunea Obiectiv Comun, moderată de Marina Afanas, 1 aprilie 2022.
32. ȚÎCU, O. Emisiunea Tv: *Războiul din Ucraina și implicări pentru R. Moldova*, TV. 8, Chișinău, 27 mai.
33. ȚÎCU, O. Emisiunea Tv: *Războiul din Ucraina: implicări pentru România și R. Moldova*, N. 4, Chișinău, 19 mai 2022.
34. ȚÎCU, O. Emisiune Radio: *Semnificația zilei de 9 Mai în R. Moldova*, Radio Chișinău, 13 mai 2022.
35. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Semnificația zilei de 9 mai în R. Moldova*, Jurnal TV, Chișinău, 9 mai 2022.
36. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Semnificația Zilei Europenei*, Speranța TV, România, 8 mai 2022.
37. ȚÎCU, O. Interviu TV: *Războiul din Ucraina și situația regională*, Reuters, Londra, 5 mai 2022.
38. ȚÎCU, O. Interviu Helsinger Sonomat: *Războiul din Ucraina și situația din R. Moldova*, Helsinki, Finlanda, 3 mai 2022.
39. ȚÎCU, O. Interviu TV: *Războiul din Ucraina și situația din R. Moldova*, Al Jazeera, London, 30 aprilie 2022.
40. ȚÎCU, O. Emisiune Radio. *Războiul din Ucraina și situația din regiunea transnistreană*, Radio Chișinău, 26 aprilie 2022.
41. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Războiul din Ucraina și implicări pentru R. Moldova*, Jurnal TV, Chișinău, 25 aprilie 2022.
42. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Războiul din Ucraina și implicări pentru R. Moldova*, TV. 8, Chișinău, 22 aprilie 2022.
43. ȚÎCU, O. Interviu Deutsche Welle: *Semnificația zilei de 9 Mai și interzicerea simbolurilor de război*, 20 aprilie 2022.
44. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Războiul din Ucraina și separatismul transnistrean*, RTP TV, Portugalia, 16 aprilie 2022.
45. ȚÎCU, O. *Războiul din Ucraina și separatismul transnistrean*, RTL TV, Croația, 16 aprilie 2022.
46. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Războiul din Ucraina și situația din R. Moldova*, Metropola Tv, București, 28 martie 2022.
47. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Războiul din Ucraina și implicări pentru R. Moldova*, Jurnal TV, Chișinău, 23 martie 2022.
48. ȚÎCU, O. Emisiune Radio: *Unirea Basarabiei cu România la 27 martie 1918*, Radio Chișinău, 23 martie 2022.
49. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Războiul din Ucraina și implicări pentru R. Moldova*, Jurnal TV, Chișinău, 18 martie 2022.
50. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din Ucraina și R. Moldova*, TVR Moldova, Chișinău, 9 martie 2022.
51. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din Ucraina, România și R. Moldova*, N. 4, Chișinău, 24 februarie 2022.

52. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din Ucraina, România și R. Moldova*, Kanal 7, Odessa, Ucraina, 23 februarie 2022.
53. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din Ucraina, România și R. Moldova*, Metropola TV, București, România, 22 februarie 2022.
54. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din Ucraina, România și R. Moldova*, TVR Moldova, Chișinău, 21 februarie 2022.
55. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din R. Moldova*, Jurnal TV, Chișinău, 3 februarie 2022.
56. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din Ucraina și R. Moldova*, TV 8, Chișinău, 28 ianuarie 2022.
57. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din Ucraina, România și R. Moldova*, Metropola TV, București, România, 27 ianuarie 2022.
58. ȚÎCU, O. Emisiune TV: *Situația din Ucraina și R. Moldova*, Metropola TV, București, România, 25 ianuarie 2022.

15. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2022 de membrii echipei proiectului

16. Materializarea rezultatelor obținute **în proiect**

Efortul depus de membrii proiectului în etapa a treia (2022) de realizare a proiectului au fost materializate în elaborarea și editarea unor valoroase studii și monografii, care în esență sunt parte a proiectului în desfășurare. Aceste lucrări au fost editate în reviste științifice din Republica Moldova, România, Polonia. Membrii proiectului s-au încadrat plener în discuții publice a rezultatelor cercetărilor științifice, au fost atrași valoroși cercetători de la Universitatea de Stat din Moldova, Muzeul Național de Istorie a Republicii Moldova, Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, care au participat la discuțiile din cadrul grupurilor de lucru. De asemenea organizează și participă la simpozioane și conferințe științifice, emisiuni Radio/TV, work-shop-uri, târguri, expoziții, în care sunt explicate unele probleme istorice controversate din istoria noastră.

17. Informație suplimentară referitor la activitățile membrilor echipei în anul 2022

Membriu/președinte al comitetului organizatoric/științific, al comisiilor, consiliilor științifice de susținere a tezelor:

1. CERETEU, I., Președinte al Comisiei de evaluare, studii licență, Universitatea de Stat din Moldova. Perioada: 7.06.2022-14.06.2022
2. CERETEU, I., Președinte al Comisiei de evaluare, studii masterat, Universitatea de Stat din Moldova. Perioada: 7.06.2022-14.06.2022
3. CERETEU, I., Președinte al Comisiei de evaluare, studii licență și masterat, Universitatea de Stat din Moldova. Perioada: 4.06.2022-20.06.2022
4. CERETEU, I., Președinte al Comisiei pentru susținerea tezelor de master lac Facultatea Filologie și Istorie de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Susținerea pe 17.06 2022.
5. CERETEU, I., Președintele Comisiei de îndrumare pentru susținerea tezei de doctor în istorie a doctorandei Veronica Cosovan.
6. CERETEU, I., Președinte al Consiliului Științific specializat DH 611.02-21-8 pentru susținerea tezei de doctor habilitat în istorie, la specialitatea 611.02 – Istoria românilor (pe perioade) de către doctorul în istorie dl Anatolie Leșcu cu tema “Asigurarea logistică a trepelor ruse din Basarabia (1812-1874)”

- 7.CERETEU, I., Membru al seminarului științific de profil la istoria românilor și istoria Moldovei de pe lângă Institutul de Istorie al AȘM.
- 8.CERETEU, I., Membru al Consiliului Științific al Institutului de Istorie.
- 9.CERETEU, I., Șeful secției Istorie medievală a Institutului de Istorie.
- 10.CERETEU, I., Șeful proiectului *Evoluția istorică a Moldovei din antichitate până în epoca modernă în contextul civilizației europene. Basarabia în cadrul Imperiului Rus. Sinteza academică, studii, documente și materiale didactice. Partea I. Prioritatea Strategică Provocări societale*. Cifrul proiectului: 20.80009.0807.36
- 11.CERETEU, I., 14 ianuarie participare la lansarea de carte: Gheorghe Tulgara, *Monografia moșiei Sărăteni. Ținutul istoric Orhei*, Chișinău, Cartea Militară, 2021, 407 p., foto.
- 12.Lansare de carte: CERETEU, Igor, *Valori cărțurărești din biblioteca mănăstirii Noul Neamț (tipărituri din secolele XVI-XX)*, Chișinău: Lexon-Prim, 2021, 992 p. ISBN 978-9975-3274-1-1. 11 martie 2022. Biblioteca Națională a Republicii Moldova.
- 13.Lansare de carte CERETEU, Igor, *Valori cărțurărești din biblioteca mănăstirii Noul Neamț (tipărituri din secolele XVI-XX)*, Chișinău: Lexon-Prim, 2021, 992 p. ISBN 978-9975-3274-1-1. Bucuresti. Biserica Sfântul Pantelimon. 22 septembrie 2022..
- 14.CHIRTOAGĂ, Ion, Membru al Consiliului Științific specializat DH 611.02-21-8 pentru susținerea tezei de doctor habilitat în istorie, la specialitatea 611.02 – Istoria românilor (pe perioade) de către doctorul în istorie dl Anatolie Leșcu cu tema “Asigurarea logistică a trupelor ruse din Basarabia (1812-1874)”
- 15.CHIRTOAGĂ Ion, Membru al seminarului științific de profil la istoria românilor și istoria Moldovei de pe lângă Institutul de Istorie al AȘM.
- 16.CHIRTOAGĂ Ion, Membru al seminarului științific de profil la istoria românilor de pe lângă Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.
- 17.CHIRTOAGĂ Ion, Membru al Consiliului Științific al Institutului de Istorie.
- 18.MISCHEVCA, Vlad. Elaborarea Stemei și Drapelului orașului Dondușeni, în colaborare cu Silviu Tabac; pictori – Mariana Șlapac și Iurie Caminschi.
- 19.MISCHEVCA, Vlad. membru al juriului la CONCURSUL „MOȘTENIRE”, ediția a XXVIII-a, 2022. Concurs organizat de Asociația "Alianța pentru Sprijinirea Basarabiei" și s-a desfășurat la IPÎLT „Orizont”, or. Durlești, str. Dimo, 22, Republica Moldova în data de 25 august 2022.
- 20.GHERASIM, C. Membru al Comitetului Olimpic municipal la Istoria Românilor și universală;
- 21.GHERASIM, C. Membru al Comisie de evaluare a Olimpiade regionale între colegiile din RM - 11 februarie 2021, Colegiul „Alexei Mateevici”; Gherasim, C. Membru al Comitetului Olimpic Republican la istoria românilor și universală;
- 22.GHERASIM C., secretarul Consiliului Științific Specializat din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie, USM, a fost examinat teza de doctor habilitat dr. Anatolie Leșcu „Asigurarea logistică a trupelor din Basarabia (1812-1874) (consultant științific dr. hab., prof. univ. Ion Eremia) - 15 aprilie 2022.
- 23.GHERASIM C., Expert al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare în domeniile cercetării și inovării
- 24.Gherasim C., Secretarul științific al Seminarului Științific de Profil, specialitatea Istoria românilor (pe perioade) și Istoria universală (pe perioade) din cadrul USM.
- 25.GHERASIM C. Membru al Comisiei de Calitate a Facultății de Istorie a Filosofie.

26.GHERASIM C., secretarul Seminarului Științific de Profil din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie, USM, a fost examinat teza de doctor Ioan Moșneguțu „” (consultant științific dr. conf. univ. Virgiliu Pâslariuc), 08 aprilie 2022;

27.GHERASIM C., secretarul Seminarului Științific de Profil din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie, USM, a fost examinat teza de doctor Ioan Moșneguțu „” (consultant științific dr. conf. univ. Igor, Șarov, consultant științific dr. hab. Valentin Tomuleț), 21 iunie 2022;

28.GHERASIM C., secretarul Seminarului Științific de Profil din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie, USM, a fost examinat teza de doctor habilitat a dnei Elena NEGRU „Construcția identitară în RSS Moldovenească (consultant științific dr. hab. Gheorghe COJOCARU), 29 iunie 2022.

29.GHERASIM C., secretarul Seminarului Științific de Profil din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie, USM, a fost examinat teza de doctor a dlui Ilie Gulica „Învățământul primar și secundar în Basarabia (mijlocul secolului al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea)” (conducător științific 3dr. conf. univ. Gheorghe Palade, consultant științific dr. hab. Ion Gumenâi), 21 iunie 2022;

30.NEGRU, Gh. Consultant în domeniul istoriei la filmul documentar de Petru Hadârcă „O scenă a memoriei. 100 de ani de teatru național la Chișinău”, premiera 18 mai 2022, Chișinău, 22 mai 2022, București

Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale / internaționale:

Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale / internaționale

1.FELEA, Alina. Responsabilă de rubrica HISTORIA EST MAGISTRA VITAE la revista NOI.

2.MISCHEVCA, Vlad. membru al Colegiului de redacție al revistei „Limba Română” (Chișinău).

18. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect (obligatoriu).

În limba română: Pe parcursul etapei a treia (2022) de realizare a proiectului *Evoluția istorică a Moldovei din antichitate până în epoca modernă în contextul civilizației europene. Basarabia în cadrul Imperiului Rus. Sinteză academică, studii, documente și materiale didactice. Partea I. Prioritatea Strategică Provocări societale*. Cifra proiectului: 20.80009.0807.36 am urmărit **scopul** de a desfășura activități de cercetare și documentare în arhive și biblioteci din Republica Moldova și de peste hotare; de a definitiva compartimentele la volumele de sinteză; de a elabora creștomatiile la istoria medievală și modernă pentru învățământul preuniversitar. În paralel cu elaborarea compartimentelor la volumele de sinteză, ne-am propus scrierea și editarea de lucrări complementare, care să contribuie la o mai bună desfășurare a activității de cercetare în cadrul proiectului. De asemenea, în vederea unei mai bune argumentări a conceptelor istorice se elaborează culegeri de documente și materialele didactice.

În urma activității pe parcursul anului 2022 au fost realizate în întregime scopul și obiectivele pentru această etapă. Pentru o mai bună desfășurare a activității, la începutul anului au fost create grupuri de lucru tematice, pentru fiecare volum de sinteză câte cinci grupuri de lucru. În cadrul grupurilor de lucru au fost discutate materialele elaborate și incluse în volumele de sinteză. Conducătorii de grupuri au selectat materialele (capitolele și paragrafele) pentru fiecare membru al grupului și au fost lecturate și discutate. Fiecare grup de lucru a organizat câte 8-9 ședințe, în care s-au discutat materialele, s-au înaintat unele

sugestii și obiecții în vederea îmbunătățirii calității fiecărui paragraf în parte. Membrii grupurilor de asistență tehnică au fost preocupați de identificarea imaginilor, hărților, diagramelor, întocmirea bibliografiei. Această activitate va continua și în următoarea etapă, până la editarea volumelor.

În cadrul acestei etape se desfășoară discuția materialelor din volumele de sinteză cu coordonatorii: primul volum – Demir Dragnev (coordonator), Silvia Corlăteanu (din partea direcției), Igor Cereteu (șef de proiect), Valentin Constantinov (șef de grup), Alina Felea (șef de grup), Eugen Cernenchi (secretar), al doilea volum – Valentin Tomuleț (coordonator), Nicolae Enciu (din partea direcției), Eugen-Tudor Scifos (șef de secție), Ion Gumenâi (șef de grup), Gheorghe Negru (șef de grup), Cristina Gherasim (secretar). Discuțiile se desfășoară constructiv și se vor încheia la mijlocul lunii decembrie. În cadrul acestor ședințe sunt discutate și analizate punctual fiecare paragraf în parte, sunt analizate ipotezele istorice incluse în volume. De asemenea, se discută cu membrii grupurilor de lucru privind imaginile, diagramele care urmează să fie incluse în volume.

Pe parcursul acestei etape au fost redactate 140 paragrafe la volumele de sinteză; publicate trei monografii, 1 culegere de studii și două volume de documente în cadrul proiectului. Datorită colaborării cu alte instituții academice, tipografii au fost editate 2 monografii internaționale, 1 volum de documente, 6 monografii naționale, 2 capitole în monografii naționale; articole în reviste cu factor de impact (1); articole în reviste din străinătate recunoscute (12); reviste din Registrul Național al revistelor de profil (30); articole în reviste naționale (5); articole în culegeri științifice editate peste hotare (39); articole în culegeri științifice editate în RM (20); articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare (2); articole în lucrările științifice internaționale în RM (9); articole în lucrările conferințelor naționale (5); teze ale conferințelor peste hotare (2); teze ale conferințelor internaționale din RM (9); teze ale conferințelor naționale (4); materiale în enciclopedii (1); lucrări științifico-metodice și didactice (10).

Diseminarea rezultatelor științifice prin participarea la manifestări științifice internaționale peste hotare (59), manifestări științifice internaționale în RM (6), manifestări științifice naționale (46), manifestări științifice naționale cu participare internațională (7); emisiuni radio/TV (58), alte activități ce țin de calitatea de membru în diverse comisii de profil./ alte activități (30). Contribuția cercetărilor proiectul a fost remarcată prin oferirea de premii, medalii, titluri și alte aprecieri (7).

În limba engleză: During the third phase (2022) of the project "*Historical evolution of Moldova from antiquity to modern times in the context of European civilization. Bessarabia within the Russian Empire. Academic synthesis, studies, documents and teaching materials. Part I. Strategic Priority Societal Challenges. Project number: 20.80009.0807.36*", we **aimed** to carry out research and documentation activities in archives and libraries in the Republic of Moldova and abroad; to finalize the compartments of the synthesis volumes; to develop research on medieval and modern history for pre-university education. In parallel with the elaboration of the synthesis volumes, we have proposed to write and edit complementary works, which will contribute to a better development of the research activity within the project. Also, in order to better argue historical concepts, collections of documents and teaching materials are being prepared.

As a result of the work during 2022 the aims and objectives for this phase have been fully achieved. In order to better carry out the work, thematic working groups were set up at the beginning of the year, with five working groups for each synthesis volume. The working groups discussed the material developed and included in the synthesis volumes. The group

journals (5); articles in scientific collections published abroad (39); articles in scientific collections published in the Republic of Moldova (20); articles in the proceedings of international scientific conferences (abroad (2); articles in international scientific proceedings in the Republic of Moldova (9); articles in the proceedings of national conferences (5); theses of conferences abroad (2); theses of international conferences in the Republic of Moldova (9); theses of national conferences (4); materials in encyclopaedias (1); scientific-methodical and didactic works (10).

Dissemination of scientific results through participation in international scientific events abroad (58), international scientific events in Moldova (6), national scientific events (46), national scientific events with international participation (7); radio/TV broadcasts (59) other activities related to membership in various committees (30). The contribution of the project's research has been highlighted by awards, medals, titles and other recognitions (7).

19. Recomandări, propuneri:

1. Se propune ca în ultimul an de realizare a proiectului să fie alocate mijloace financiare pentru publicarea celor două volume de sinteză academică.

2. Se propune simplificarea procedurii de raportare anuală a activității în cadrul proiectului.

Conducătorul de proiect

I. Ceretș / Igor Ceretș / (numele, prenumele)

Data: 10.11.2022

LS

Anexa 1B

Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare

Cifrul proiectului: 20.80009.0807.36

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	2200,9	+84,0	
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	638,3	+24,3	
Prime de asigurare obligatorie de asistenta medicală achitate de angajator și angajați pe teritoriul țării	212210			
Deplasări în interiorul țării	222710		+1,4	
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	71,9	-3,4	
Servicii de editare	222910	35,0		
Indemnizații p/u incapacitatea temporară de muncă achitate de patron	273500	3,0	+2,0	
Alte prestații sociale ale angajatorilor	273900		+58,5	
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea pieselor de schimb	332110			
Procurarea medicamentelor și materialelor sanitare	334110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110			
Total		2949,1	+166,8	

Conducătorul organizației / Gheorghe COJOCARUContabil șef / Natalia NEAGUConducătorul de proiect / Igor CERETEU

Data: 10.11.2022

LS

Componenta echipei proiectului
Cifra proiectului: 20.80009.0807.36

Echipei proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Cereteu Igor	1968	Doctor habilitat	0,5	03.01.2022	
2.	Eșanu Andrei	1948	Dr.habilitat, acad.	0,5	03.01.2022	
3.	Dragnev Demir	1936	Dr.habilitat, mem. cor.	0,5	03.01.2022	
4.	Chirtoagă Ion	1945	Doctor habilitat	0,25	03.01.2022	
5.	Agachi Alexei	1941	Doctor habilitat	0,25	03.01.2022	
6.	Constantinov Valentin	1971	Doctor habilitat	1	03.01.2022	
7.	Eșanu Valentina	1960	Doctor	0,5	03.01.2022	
8.	Mischevca Vladimir	1963	Doctor	1	03.01.2022	
9.	Felea Alina	1975	Doctor	1	03.01.2022	
10.	Fuștei Nicolae	1950	Dr.	0,25	03.01.2022	
11.	Bîrlădeanu Virgiliu	1968	Dr.	0,5	03.01.2022	
12.	Burlacu Valentin	1959	Dr.	0,25	03.01.2022	
13.	Bacalov Sergiu	1980	Doctor	0,75	03.01.2022	
14.	Ciobanu Tudor	1975	-	0,5	03.01.2022	
15.	Cernenchi Eugeniu	1975	-	1	03.01.2022	
16.	Crudu Lilia	1970	-	0,25	03.01.2022	
17.	Svetlicinî Larisa	1949	-	0,25	03.01.2022	
18.	Mașteuță Natalia	1975	-	0,25	03.01.2022	
19.	Tabuncic Serghei	1970	Doctor	0,25	03.01.2022	
20.	Ungureanu Constantin	1968	Doctor habilitat	0,25	03.01.2022	
21.	Postica Gheorghe	1954	Doctor habilitat	0,25	03.01.2022	
22.	Gumeni Ion	1972	Doctor habilitat	1	03.01.2022	
23.	Negru Gheorghe	1955	Doctor	0,5	03.01.2022	
24.	Negru Elena	1965	Dr.	0,25	03.01.2022	
25.	Poștarencu Dinu	1952	Doctor	0,5	03.01.2022	
26.	Emilciuc Andrei	1982	Doctor	1	03.01.2022	
27.	Ețco Diana	1975	Doctor	1	03.01.2022	
28.	Negrei Ion	1958	-	1	03.01.2022	
29.	Șișcanu Ion	1951	Doctor habilitat	0,25	03.01.2022	
30.	Sclifos Eugen-Tudor	1990	Doctor	0,5	03.01.2022	
31.	Gherasim Cristina	1989	Doctor	1	03.01.2022	
32.	Tăriță Marius	1981	Doctor	0,5	03.01.2022	
33.	Țîbulac-Ciobanu Mariana	1982	Doctor	0,25	03.01.2022	
34.	Țurcanu Mihai	1989	Doctor	0,5	03.01.2022	
35.	Chiosa Igor	1989	-	0,25	03.01.2022	
36.	Pasat Valeriu	1958	Doctor hab.	0,25	03.01.2022	
37.	Țăranu Anatolie	1951	Doctor	0,25	03.01.2022	
38.	Țicu Octavian	1972	Doctor	0,25	03.01.2022	

Pondereea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	6,33 %
---	--------

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2022					
Nr.	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării
1	Crudu Lilia	1970	-	0,25	03.10.2022
1.	Cușco Andrei	1982	Doctor	0,25	04.10.2022
2	Tărăță Marius	1981	Doctor	0,5	31.10.2022
2.	Cereteu Igor	1968	Doctor hab.	0,25	01.11.2022
2.	Bârlădeanu Virgiliu	1968	Doctor	0,25	01.11.2022

Pondereea tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării	6,33 %
--	--------

Conducătorul organizației

Contabil șef

Conducătorul de proiect

Data: 10.11.2022

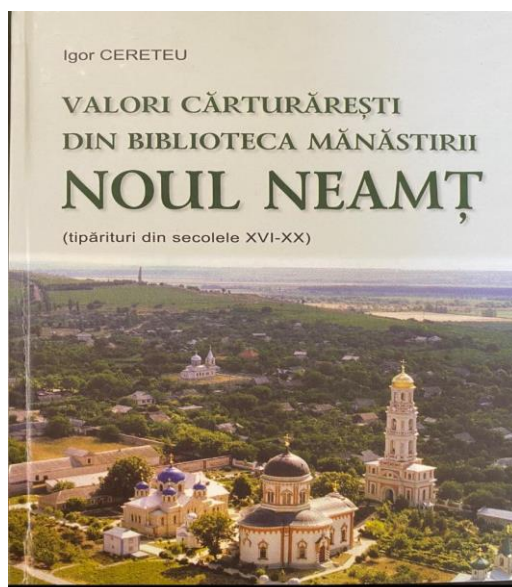
[Handwritten signature]
[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

Gheorghe COJOCARU

Natalia NEAGU

Igor CERETEU

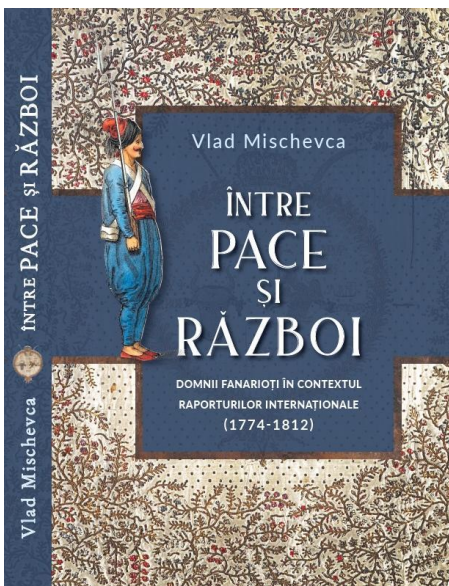
CĂRȚI PUBLICATE ÎN CADRUL PROIECTULUI

Igor Cereteu, *Valori cărturărești din biblioteca mănăstirii Noul Neamț (tipărituri din secolele XVI-XX)*, Lexon Prim, 2021, 992 p. ISBN 978-9975-3274-1-1

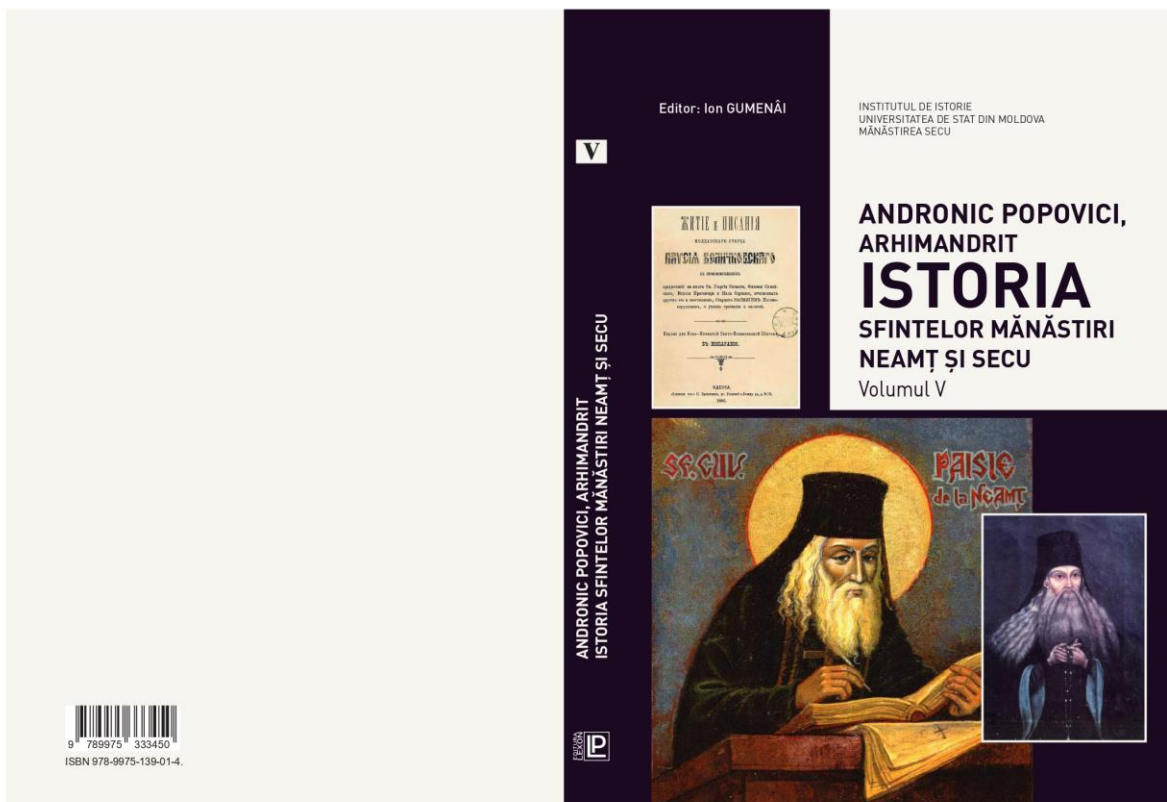
Prezentul volum conține un repertoriu al cărților din biblioteca mănăstirii Noul Neamț (Chițcani), înființată în Basarabia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în timpul stăpânirii țariste. În prima parte a volumului este reliefată istoria constituirii și completării bibliotecii mănăstirii de la Chițcani, de la apariția primelor cărți, în anul 1860 și până la închiderea așezământului monahal de autoritățile sovietice, la 16 mai 1962. Sunt identificați principalii ctitori de cărți din timpul aflării duhovnicului Andronic în Basarabia (1861-1893). Sunt punctate perioadele evoluției bibliotecii, ori principala etapă poate fi considerată, fără puțință de tăgadă, anume aceasta, iar duhovnicul Andronic este principalul ctitor al bibliotecii. În literatura referitoare la istoria mănăstirii și în tradiția narativă se admite că Andronic ar fi adus de la Neamț preponderent cărți în limbile slavonă și rusă, cu scopul de a le salva de la distrugere. În urma cercetărilor noastre am demonstrat că Andronic și ucenicii săi au adus la Chițcani literatură religioasă în diferite limbi. Au fost aduse de la Neamț sau achiziționate din târguri și de la particulari multe cărți în limba română, care au fost răspândite în mănăstirile sau bisericile de mir din Basarabia, mai ales că Noul Neamț desfășura un intens negoț de cărți.

A doua parte conține repertoriul cărților, extraselor, calendarelor și revistelor din biblioteca mănăstirii, pe care le-am identificat în procesul cercetărilor din ultimul deceniu. În catalog au intrat 1800 de titluri (2141 de exemplare), dintre care 392 în limba română (519 ex.), 1046 în limbile slavonă și rusă (1242 ex.), 188 în greacă (203 ex.), 42 în germană (44 ex.), zece în polonă (10 ex.), nouă în latină (9 ex.), șase în franceză (7 ex.), trei în sârbă (3 ex.), una în turcă (1 ex.), două în bulgară (2 ex.), două în ucraineană (2 ex.) și 99 de unități de dicționare și enciclopedii (101 ex.). Numărul de titluri este mai mic decât cel al exemplarelor, mai ales că un titlu poate avea de la unu la zece sau mai multe exemplare. Catalogul a fost structurat conform limbilor de tipărire în zece capitole (cărțile tipărite în limbile slavonă și rusă sunt împreună). Într-un capitol separat au fost incluse dicționarele și enciclopediile, aranjate în ordine cronologică. Fiecare capitol din catalog, cu excepția ultimului, sunt compartimentate tematic. Cea mai numeroasă este cartea în limbile slavonă și rusă, ce a fost adunată în mare parte după stabilirea monahilor nemțeni la Chițcani. Cele mai vechi au fost aduse de la vechea lavră a Neamțului, iar altele transportate din diferite centre din Imperiul Rus, unde s-au deplasat călugării de la Chițcani, pentru a stabili noi legături duhovnicești.

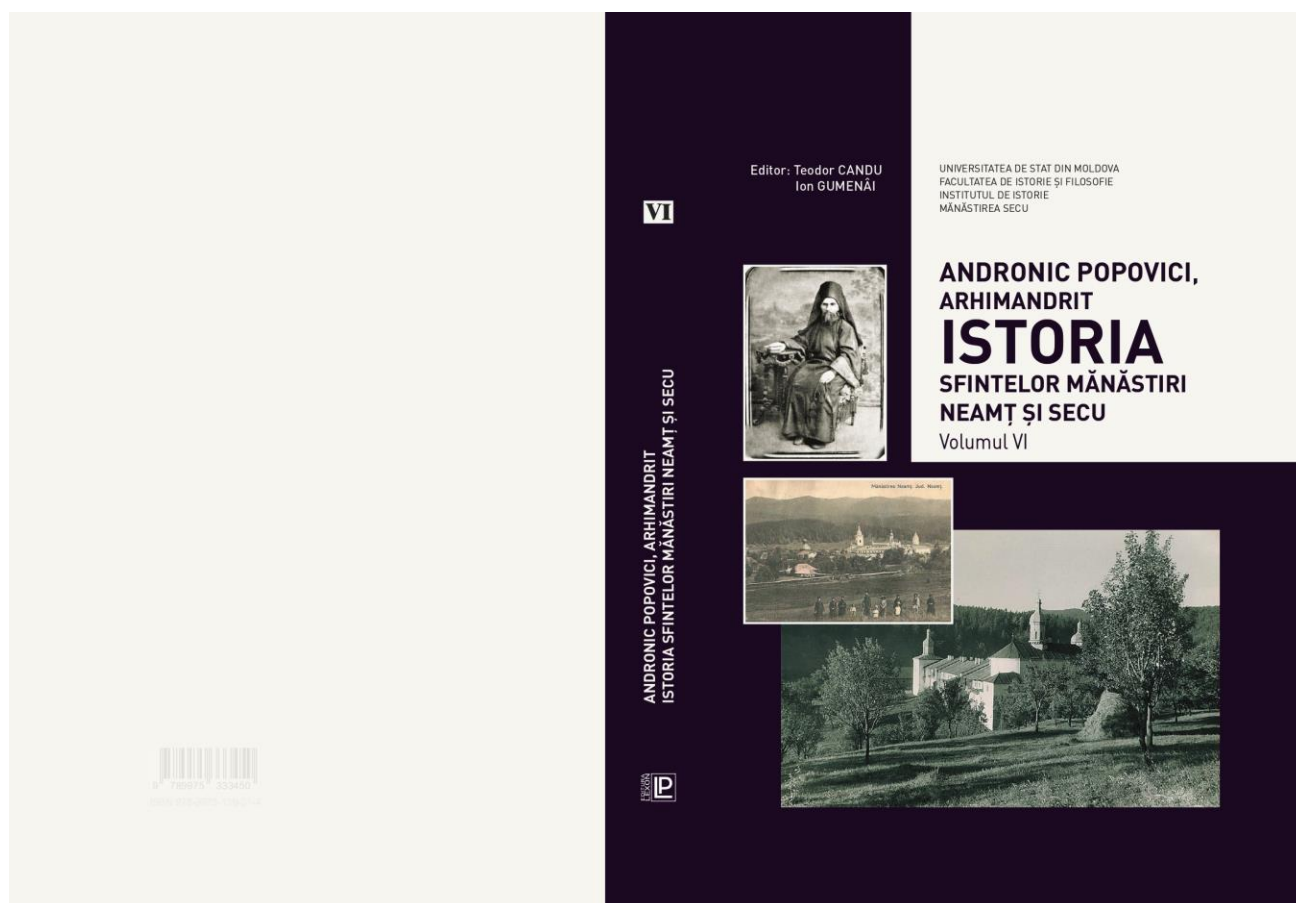
Vlad Mischevca, *Între pace și război: Domnii fanarioți în contextul raporturilor internaționale (1774-1812)* / Vlad Mischevca; Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Istorie. – Chișinău: Cartdidact, 2021. – 429 p.: diagr., facs., fig. Bibliogr.: p. 385-408 (376 tit.). – Ind. de nume: p. 422-426

În această monografie (în baza lucrărilor publicate, investigațiilor de mai mulți ani și a noilor cercetări ale autorului) este abordată o problemă actuală ce ține de istoria politică a Principatelor Române. Segmentul cronologic în lucrarea de față cuprinde anii 1774 – 1812 și reprezintă o perioadă hotărâtoare, extrem de bogată în evenimente internaționale, a istoriei politico-diplomatice a Principatelor Române. Limitele propuse înglobează evenimente de o mare importanță pe arena internațională a Europei, cu adânci și grave implicații asupra destinului Principatelor. Anul 1774 reprezintă un jalon major în raporturile de suzeranitate cu Poarta Otomană, iar Tratatul de pace de la București (1812) marchează amputarea teritorială a Moldovei și apariția pe harta politică a Europei a unui diferend ruso-român de lungă durată. Demonstrând expansionismul politicii rusești în sud-estul Europei, este prezentat și impactul factorului Fanariot. Un loc aparte este acordat rolului diplomatic al principalelor familii ale fanarioților din Principate, atât pe timp de pace, cât și de război. Această perioadă, numită fanariotă, fiind pentru Țările Române, de fapt, un veac al decăderii lor statale, s-a înscris, totodată, în anele istoriei și ca o epocă când „Principatele Române intră ferm și ireversibil în sistemul... politic continental”. În cadrul sistemului politic european Principatele promovau, în fond, o politică „oficioasă și nu oficială”, care, în pofida esenței sale știrbite și tănuite, rămânea a fi, precum au observat și contemporanii, „o politică activă, proprie, disimulată, modestă, dar hotărâtă, abilă, consecventă”. În cadrul crizei Problemei Orientale, la 1812, are loc geneza unei noi probleme internaționale – Problema basarabeană, „chestiunea Basarabiei și Bucovinei” fiind considerată, în general, „cea mai adâncă rană națională românească”. Astfel, subiectul abordat în prezenta lucrare valorifică una dintre cele mai majore probleme științifice privind istoria politică a Moldovei și a Țării Românești, ce ține de cunoașterea dramaticului act de nedreptate săvârșit la 1812 – moment crucial al istoriei naționale ce a influențat întreg procesul dezvoltării istorice a moldovenilor de la Est de Prut, într-un spațiu geopolitic ce reprezintă „cea mai critică dintre problemele teritoriale lăsate moștenire generației prezente de Chestiunea Orientală”. Pe suportul documentar al materialelor de arhivă din Federația Rusă, România, Franța, Turcia (unele parțial publicate, altele inedite) și al vastelor culegeri de documente diplomatice ale epocii, folosind istoriografia accesibilă din mai multe țări, s-a analizat expansiunea Imperiului Rus în sec. XVIII - începutul sec. XIX spre sud-estul Europei și consecințele acesteia asupra Principatului Moldova; activitatea domnilor fanarioți în cadrul rivalității Marilor Puteri și rolul fanarioților (în special al Ypsilanților și al Moruzeștilor) în contextul Războiului ruso-turc din 1806-1812. Se elucidează impactul Problemei Orientale în această zonă, politica Marilor Puteri față de Principatele Române.

Continuarea publicării integrale a lucrării “Istoria mănăstirii Neamț și Secu de Andronic Popovici” fiind publicate deja patru volume este la al cincilea volum care continuă istoria a acestor două locașuri de cult prin istoria vieții și corespondența starețului Paisie Velicikovski.

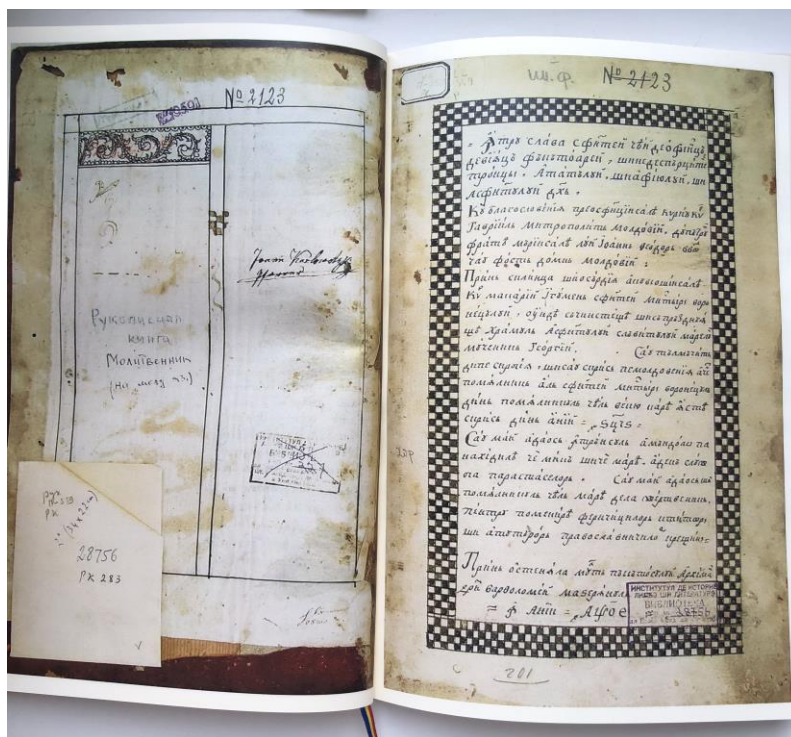
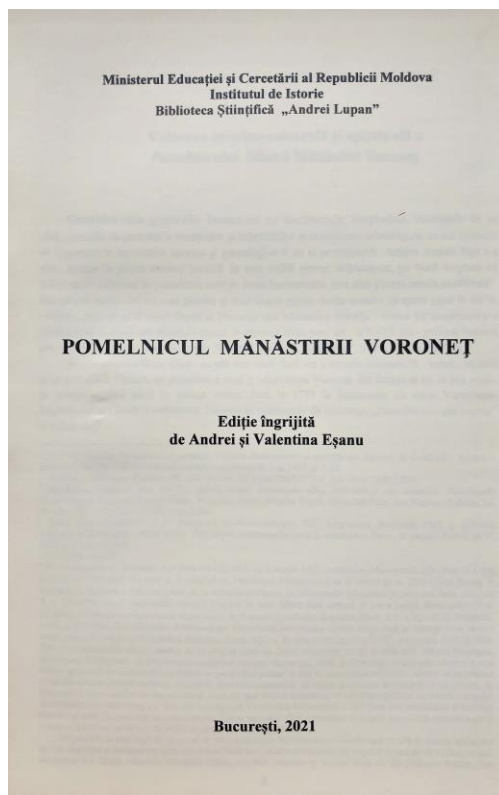
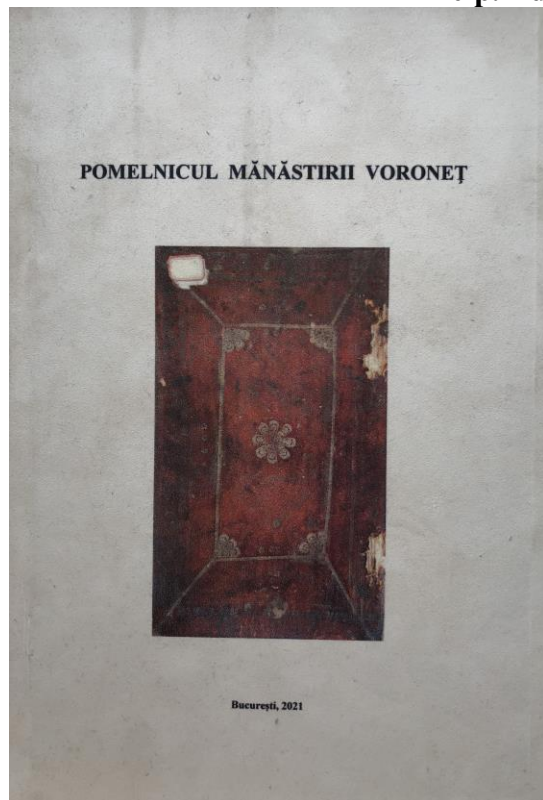
Publicarea acestui volum ca o lucrare interdisciplinară va fi simțit la nivel de informare a comunității naționale și internaționale referitor la evoluția spațiului carpato-nistean în general pe de o parte și a instituției Bisericii Ortodoxe prin intermediul așezământului monahal pe de altă parte. Acest lucru este cu atât mai important astăzi, când în Republica Moldova lucrări și izvoare cu referire la istoria bisericii sunt încă într-un număr foarte mic, iar lipsa bazei izvoristice se face încă simțită.

Volumul VI al „Istoriei sfințelor mănăstiri Neamț și Secu” a fost elaborată de ieromonahul Andronic Popovici, cuprinde limitele cronologice între 1794-1855 perioadă importantă a istoriei țărilor române. În acest volum autorul se oprește asupra evoluției obștilor monahale după trecerea la cele veșnice a starețului Paisie Velicicovski, cuprinzând perioada de stăreție a unui șir de ucenici a fondatorului obștii paisiene de la mănăstirile Neamț și Secu: Sofronie, Dorothei, Dosithei, Ioan, Silvestru, Dometian, Neonil, Mardarie, Venedict și Nathanail.

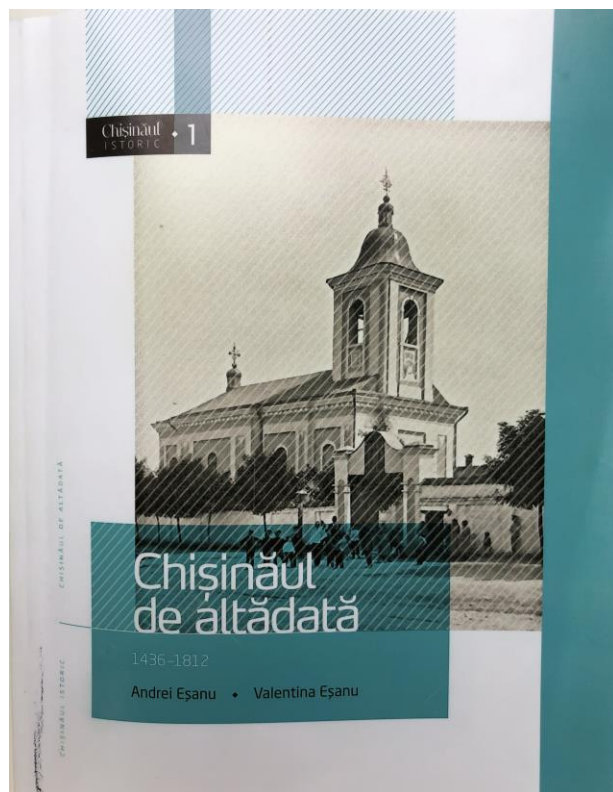
CĂRȚI EDITATE DE MEMBRII PROIECTULUI

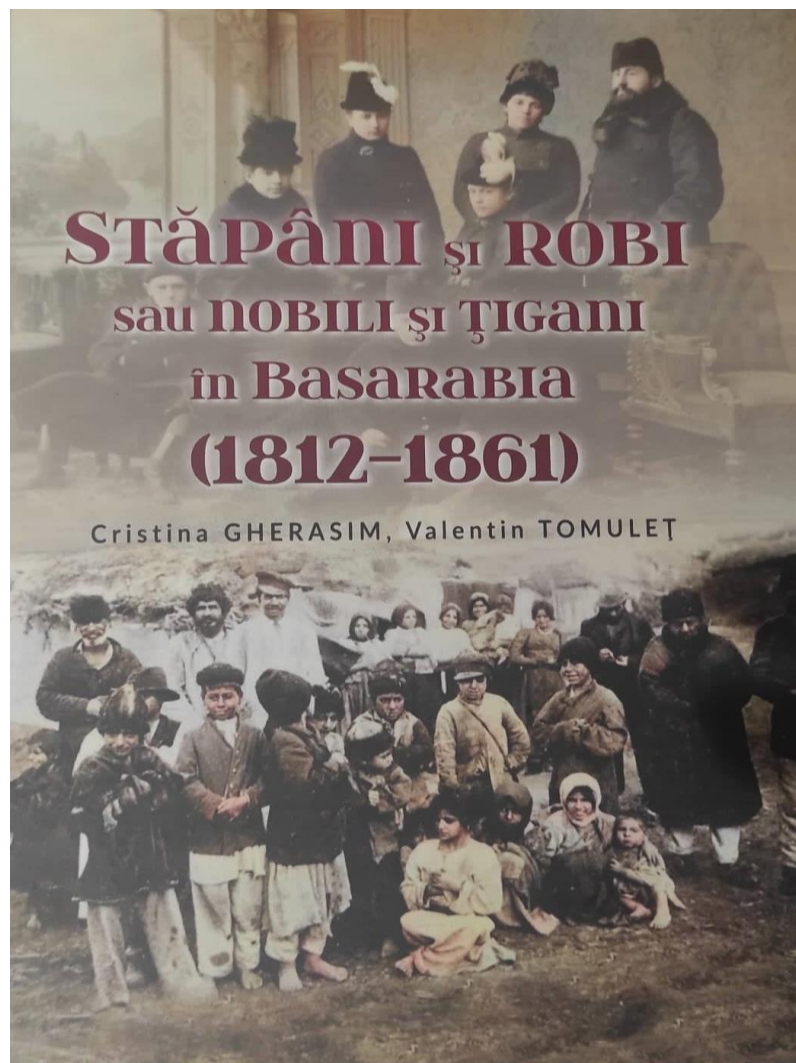
Pomelnicul Mănăstirii Voroneț. Ed. de EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, București, 2021, 110 p. Ediție de muzeu. Fără ISBN.

Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. *Chișinăul de altădată: 1436-1812*. Studiu monografic, corpus de documente și alte materiale, Vol. I din seria „Chișinăul istoric” în 5 volume, coord. Sergiu Mustață, Alexandru Corduneanu, Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2021, 616 p. ISBN 978-9975-54-605-8 (Seria „Chișinăul istoric” ISBN 978-9975-54-604-1: 1)

Prezentul volum abordează problema nobililor și țăganilor din Basarabia și relațiilor dintre ei pe parcursul anilor 1812-1861, include 100 de documente inedite (cu excepția doar a câtorva documente care au fost publicate în anii precedenți). Materialele au fost selectate, în fond, din Arhiva Națională a Republicii Moldova și doar parțial din Arhiva Istorică de Stat din Rusia (Sankt Petersburg) și Arhiva de Stat din regiunea Odesa (Ucraina). În formularea titlului lucrării am reieșit din considerentul că în Țara Moldovei, dar și în Basarabia, cum constată unii cercetători, țăgani erau dependenți atât social, cât și personal. Statutul de dependență specific acestei categorii sociale era robia, care se deosebește de șerbie. Șerbii erau dependenți în primul rând de pământul pe care stăteau, iar specificul robiei era dependența personală de Stăpân. Documentele incluse în acest volum înglobează legi, proiecte de legi, ordine, dispoziții, instrucțiuni, circulare oficiale, extrase din ședințele diferitor instituții administrative regionale și județene, acte doveditoare a nobleței, scrisori particulare, liste statistice etc. adoptate sau perfectate, de regulă, de organele regionale sau cele imperiale și se referă nemijlocit la aceste două categorii sociale: nobili care erau deținători de sclavi și de un statut economic, social și politic preferențial și țăgani, care erau lipsiți de toate drepturile și erau sclavi ai nobililor, mănăstirilor și altor categorii sociale.

Născut la 30 august 1952, în satul Var-
nița din preajma orașului Bender (Tighina),
Și-a făcut studiile la Școala de 8 ani din sa-
tul natal (1959-1967), Școala-internat nr. 1
din Tighina (1967-1969) și la Facultatea de
Geografie a Universității din Tiraspol (1969-
1974). Cercetător științific la Muzeul de Is-
torie și Studiere a Ținutului Natal din Tighi-
na (1987-1991), Centrul Național de Studii
Literare și Muzeografie M. Kogălniceanu
de pe lângă Uniunea Scriitorilor din Moldo-
va (1991-1996) și la Institutul de Istorie al
Academiei de Științe a Moldovei (din martie
1995). Actualmente este cercetător științific
coordonator la Institutul de Istorie.

Doctor în istorie (2010). Conferențiar cer-
cetător (2013).

Specializat în domeniul istoriei moderne a
Basarabiei, istoriei localităților, genealogiei.

Autor al unei serii de studii consacrate is-
toriei Basarabiei din perioada țaristă, istoriei
localităților, vieții și activității unor personali-
tăți basarabene.

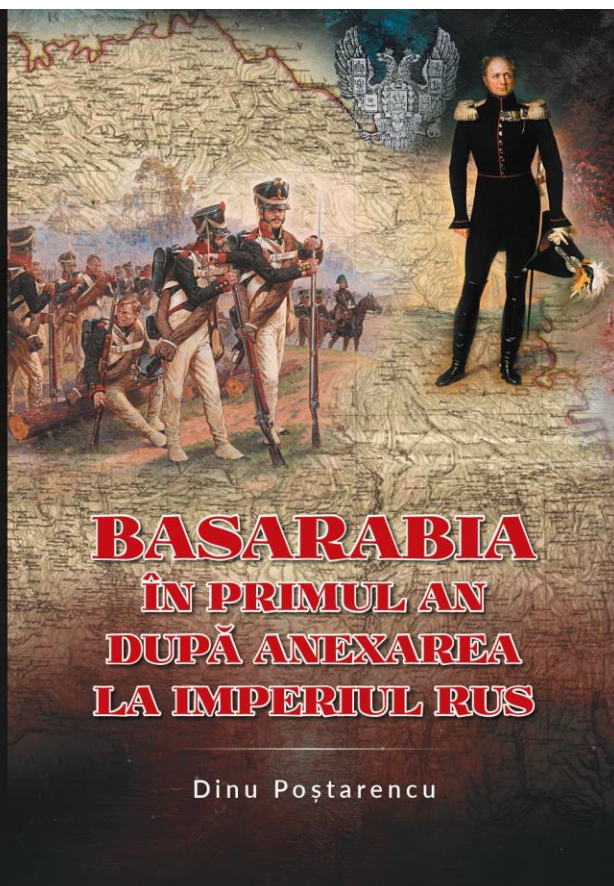

9 769975 349772

BASARABIA ÎN PRIMUL AN
DUPĂ ANEXAREA LA IMPERIUL RUS

Dinu Poștarencu

BASARABIA ÎN PRIMUL AN DUPĂ ANEXAREA LA IMPERIUL RUS

Dinu Poștarencu

Utilizând o gamă largă de informații extrase din diverse publicații istoriografice și un bogat material de arhivă, ne-am propus să prezentăm o privire de ansamblu asupra Basarabiei în faza ce a urmat imediat după încorporarea ei în hotarele Imperiului Rus. Studiul cuprinde perioada de șapte luni a administrării lui Scarlat Sturza (2 octombrie 1812 – aprilie 1813) și etapa inițială a cârmuirii generalului Ivan M. Harting, care a deținut interimatul până în 1816. Pe alocuri aceste limite cronologice sunt depășite. Au fost revizuite unele afirmații istoriografice, care, nefiind fondate pe realitatea istorică, au devenit stereotipuri. Bunăoară, este lipsită de temei opinia potrivit căreia Scarlat Sturza, fiind bătrân, a dat dovadă de o slabă activitate administrativă. Din contra, documentele de arhivă, în special condica de expediție, scot în evidență faptul că el, până a se îmbolnăvi, s-a manifestat din plin ca administrator. Concomitent, demersul nostru reprezintă o dovadă că istoriografia relativă la Basarabia conține multe aspecte neelucidate până astăzi, în timp ce fondurile de arhivă sunt în așteptarea investigatorilor.